

Izjava ob 4 spetral.

Stane mesečno 20— Plo

za iznajetnike 20—

neobvezno

Oglas po tarifi.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 18/2

Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 34. Telef. št. 35

Podružnice:

Maribor, Baravska ul. 1

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 10. oktobra.

Angleški parlament je razpuščen in koncem tega meseca se bodo vršile nove volitve.

Vlada je doživela poraz v spodnji zbornici in prav brezpomembni zadovoli komunističnega novinarja Johna Campbell in je iz te nezaupnice izvajala posledice. Ta rahločutnost delavske vlade je nov pojav, saj je že parkrat prej, in v važnejših vprašanjih, ostala v manjšini v parlamentu in vendar ni hotela niti odstopiti niti razpustiti poslanske zbornice. Po vsaki taki praksi je Macdonald izjavil, da se bo dal vreti le v bistvenih točkah svojega političnega programa. Neznatnemu odgovornemu uredniku komunističnega časopisa «Workers Weekly», ki ga je komaj kdo poznal na Angleškem, se pač nikoli ni sanjalo, da bo njegovo ime postalo znamenito v zvezi z enim najvažnejših svetovnih dogodkov leta 1924.

Campbellova afeta sama na sebi še izdaleč ne bi bil dovoljen razlog za usodepolni korak delavske stranke. Ta sama je izbrala ta trenutek za končni prelom, ki je bil itak neizbežen. Liberalci in celo konservativci so ji še v zadnjem trenutku ponujali izhod iz položaja, Macdonald pa ni maral piti iz te grenke čaše, ker je vedel, da navzlic temu ponižanju ne bo šel mimo njega ogromni kelih ruskega pelina...

Vlada je razpustila parlament, ker ni hotela doživeti odklonitve rusko-angleške pogodbe. Poraz v parlamentu v tem vprašanju je bil neizbežen, ko je bil voditelj liberalcev Asquith 1. t. m. predložil resolucijo, s katero se ne samo odklanja vladna garancija za nameravano rusko posojilo, ampak se graja sploh celokupna politika Labour Party v tej zadevi. Resolucija je bila namenoma sestavljena tako, da je izključevala sleherno možnost kompromisa.

Liberalna stranka, ki je začetkom letošnjega leta inavgurirala laburistični režim in mu je več mesecev posojala življensko silo, je sedaj sama izpodmaknila stol, na katerem je sedel Macdonaldov kabinet. Liberalci so storiili ta usodni korak, ker so jih bridke izkušnje poučile, da si z nadaljnjim obnavljanjem klopčije sami eebi grob. Delavska stranka je neprestano rasla na račun liberalcev, katerim je jemala veter iz jader, povrh pa še vladala z njihovo dobroto. Asquithova resolucija je napravila tej nevzdržni situaciji hiter konec.

Ko je začetkom letošnjega leta padla konservativna vlada, je Asquith sklenil, poskusiti z eksperimentom delavske vlade. Upal je na eni strani pokazati Angležem, da je delavska vlada absurd, na drugi strani pa je pričakoval realnih koristi za svojo stranko, ker je bil s svojimi 156 poslanci arbitar nad Macdonaldovo manjšinsko vlado. Mož je bil razočaran v svojem pričakovanju. Delavska stranka je pokazala, da sicer ni sposobnejša za vladno kot ena ali druga tradicionalna stranka, da pa tudi ni nič slabša. Mesto da izgubi zaupanje med množico, so se njene vrste vidno pomnožile.

Konservativci kot liberalci so se bili pustili Macdonalda še dalje na krmlju. Dokler se je delavska vlada v prvi vrsti počela z zunanje-političnimi zadevami in ni v notranji politiki ukrenila ničesar, kar bi dišalo po socializmu, ni bilo poudarka za odločilno bitko. Toda finančni minister Snowden, ki je letos predložil sicer izvršno izdelan, toda čisto «meščanski» proračun, je pripravil za prihodnje buđetno leto «veliko socialistično ofenzivo». Mesto znižanja dohodninskega davka, je sklenil predlagati znižanje davkov na glavne življenske potrebe, predvsem na sladkor in čaj. Cenejša življenja bi bilo tako imenitno volilno geslo za vlado delavske stranke, da ga ji liberalci in konservativci niso mogli privoščiti, zato so sklenili, upihiti ji življenja luč povodom nepopolne ruske pogodbe.

Delavska stranka se pravzaprav aima pravice pritoževati nad liberalci, da niso bili «fair» z njo. Režim, ki ima za seboj jedva tretjino parlamenta in komaj četrtino dežele, ne more aspirirati na večnost. Liberalna stranka pač ima pravico misliti malo tudi nase.

Volitve, ki se bodo vršile v kratkem, bodo pokazale, ali se bo novi sistem treh strank uveljavil v Angliji, kateri je dosežanji tradicionalni sistem samo dveh strank zagotavljal neprečeno prednost trdne in stalne vlade z absolutno večino v parlamentu. Če se posreči Winstonu Churchillu prevesti toliko liberalnih glasov h konservativcem, da ti dosežejo absolutno večino, potem liberalna stranka izgubi svoj smisel in na njeno mesto stopi delavska stranka. Mnogo se tudi govori o volilnem kompromisu obeh tradicio-

Kriza je štacijonarna

RADIĆ ODKLANJA POGOJE IN NE GRE V VLADO. — BREZUSPEŠNI DRUGI POSKUSI ZA OJAČENJE KABINETA. — ODKLONITEV LJUBO JOVANOVIČA. — REKONSTRUKCIJE SPOH NE BO?

Beograd, 10. oktobra. p. Današnji dan je potekel v manevrih vlade, ki si z vsemi mogočimi sredstvi skuša podaljšati življenje. Akcija za vstop Radića v vladu ni uspela. Radić na pogoje g. Davidovića ni dal meritornega odgovora, temveč je po drju Maček sporočil, da ostane HRSS pri svojem izključku od 6. oktobra in ne vstopi v vladu. V ostalem pa je pripravljena Davidovića v kabinetu podpirati v parlamentu. Z odzrom na ta uspeh se je g. Davidović odločil, da išče ojačenja svoje pozicije pri opoziciji. Ko je danes skupščinski predsednik Jovanović vprašal, ali in kateri dnevi red naj razglasi za jutrišnjo sejo parlamenta, ga je g. Davidović pozval na sestanek pri katerem je g. Jovanovića povabil, da se naj s tistim delom radikalne stranke, «ki je za sporazum, kakor ga hoče današnja vlada» pridruži vladni večini ter vstopi v kabinet. G. Jovanović je to ponudbo odklonil ne le s pozivom na strankarsko disciplino temveč tudi s povdarmom, da v radikalni stranki ni nobenih diferenc,

ki bi dopuščale, da se jo loči v dva tabora.

Smatrati je, da so poskusi za ojačenje vlade s tem propadli in da je rekonstrukcija kabineta odstavljena z dnevnega reda.

Danes so bili sprejeti pri kralju nekateri ministri. Mnogo se opaja, da med njimi ni bil nabeđen iz Korošceve in Spahove grupe. Opoldne in zvečer je bil pri kralju g. Davidović.

Kot karakteristično situacijo je danes zabeležiti dejstvo, da je ostalo vojno ministristvo še vedno nezasedeno. General Hadžić je od kralja pooblaščen, da vrši provizorično resortne posle. K-rona ni pristala, da bi do imenovanja novega ministra prevzel upravo vojnega resorta kot zastopnik eden izmed ostalih članov kabineta, kakor je to sicer običajno. Kriza je ostala stacionarna. Izgleda, da je g. Davidović dobil podaljšanje roka za razčiščenje situacije in sicer, kakor se v vladnih krogih trdi, do ponedeljka.

Ponudba Ljubi Jovanoviću

DANES SE SESTANE NARODNA SKUPŠČINA.

Beograd, 10. oktobra. p. Dopoldne se je vršila konferenca med Davidovićem in predsednikom parlamenta Ljubom Jovanovićem, ki je najprej vprašal min. predsednika ali se naj jutri dopoldne vrši seja Narodne skupščine ali ne, češ poslanci so pozvani, vlada pa se glede seje še ni definitivno izjasnila. Ker bi bila odповsed se se tolmučila kot formalno priznanje vlade, da se nahaja v krizi in ker se vrhu tega jutri sploh ne bo vršila nobena razprava temveč se bo dočeli le dnevi red ponedeljkeve seje, je g. Davidović pristal, da se seja razglasi, kar se je takoj zgodilo na deskah v kuloarjih parlamenta.

V nadaljnjem razgovoru je g. Davidović povabil g. Jovanovića, da se pridruži vladni koaliciji, ki bi mu dala na razpolago štiri ministrske portfelje. G. Jovanović je izjavil, da tega poziva ne more sprejeti osebno temveč le za svojo stranko, v katere imenu pa da ni upravičen

odgovarjati. G. Davidović je Jovanovića zaprosil, da se posvetuje s svojimi prijatelji ter si pridrži odgovor za popoldne.

Popoldne se je vršila ponovna konferenca obeh politikov. G. Jovanović je g. Davidoviću razvil svoj pogled, da bi morala delo sporazuma vzeti v roko vlada, ki bi bila programatično močnejša nego je sedanja ter bi imela tudi svoj konkreten načrt. Po njegovi sodbi stranke, ki stojijo na temelju narodnega in državnega edinstva ne odklanjajo sodelovanja v taki vladi. Gotovo pa je, da se ne bodo dale recepti za nobenimi ponudbami, ker bi na ta način naravnost fatalno oslabil svojo idejo.

Ponovne konference g. Davidovića z g. Jovanovićem so dale povod govoricam, ki so jih nocoj širili režimski krogi, da je Jovanović pripravljen vstopiti v Davidovićevo vlado ter razcepiti radikalno partijo. Te govorice se z avtentične strani najodločnejše demantirajo.

Nove koncesije za Reko in Zadar?

NA KONFERENCI V BENETKAH BODO POSKUŠALI ITALIJANI IZSILITI UGODNOSTI ZA PROPADAJOČO REKO IN ZA ZADAR.

Benetke, 10. oktobra. j. Benetška konferenca je pričela s tem, da so bile odposlane v Rim in Beograd brojavke, v katerih se kakor običajno izreka upanje, da bo konferenca doprinesla k temu, da se utrdijo obstoječi prijateljski odnosi med obeh državama. Italijanski listi pišejo ob tej priliki o nevzdržljivem položaju, ki se je po pogodbah, sklenjenih v Rapalu in v Rimu, pokazal na Reki in v Zadru. «Tribuna» objavlja zelo žalostno sliko o razpadu gospodarskega življenja na Reki, čije luka je popolnoma prazna, odkar je baroška luka pričela z uspešno konkurenco.

Senator Quartieri, predsednik italijanske delegacije, je izjavil novinarjem, da sestanek med Mussolinijem in dr. Marinkovićem ni neposredno v zvezi s konferenco samo, temveč je neodvisen akt političnega značaja. Vsekakor pa dogovori obeh državnikov ne bodo brez vpliva na

potek benetških pogajanj. O predmetih razprave med obeh državnikoma se ne more doznati še ničesar pozitivnega.

Rim, 10. oktobra. d. Italijanska politična javnost posveča veliko pozornost benetškim pogajanjem z Jugoslavijo. Javnost tajnost je, da vlada ne more držati obljub in moralnih obvez napram Reki in Zadru, ki gospodarsko nevzdržno propadajo, odkar sta odrezana od svojega naravnega zaledja. Zato ima Italijanska delegacija striktni nalog, da doseže uklenjenje bojkota Zadra in zagotovi Reki vsaj del jugoslovenskega prometa, ki gre danes ves skozi Sušak. V prvem vprašanju bo zahtevala Italija, da dobi Zadar zvezo na splitsko železnico, v drugem pa, da se Jugoslavija začne posluževati onega dela reškega pristanišča, do katerega ima pravico po rimskem sporazumu o Reki.

IZVRŠILNE ODREDBE K ZAKONU O ZAŠČITI DELAVCEV.

Beograd, 10. oktobra. r. Ministrstvo socialne politike je izdelalo ter je minister podpisal navedbe in pravilnike za izvajanje zakona o zaščiti delavcev: 1.) uredba o delovnem času v trgovskih podjetjih, 2.) uredba o delovnem času v obrtnih podjetjih, 3.) uredba o odpiranju in zapiranju obratov ter 4.) pravilnik o podaljšanju delovnega časa v industrijskih in rudarskih podjetjih.

FRANCOSKO-BELGIJSKA GOSPODARSKA POGAJANJA.

Pariz, 10. oktobra. j. Jutri se pričnejo tukaj francosko-belgijska gospodarska pogajanja.

nalnih strank, da ne bi postali konkurenčni kandidati v posameznih okrožjih, kar je doslej koristilo samo labouristom.

Če pride do volilnega sporazuma med liberalci in konservativci, je zelo verjetno, da bo Macdonaldovi vladni sledil konservativni kabinet ali pa manjšinska liberalna vlada, podpirana od konservativcev. Delavsko ministristvo v drugi izdaji pride na površje le tedaj, če dveletje pri volitvah večino in ne bo rabilo nobene podpore več. Zato bo volilni boj sila ogorčen. Saj

FRANCIJA IN NEMŠKO POSOJLO.

Pariz, 10. oktobra. j. V finančnem ministristvu se je danes vršil razgovor z zastopniki pariških velebank, pri katerem so razpravljali o udeležbi Francije v nemškem posojilu.

ŠKANDALI V MADŽARSKEM PARLAMENTU SE NADALJUJEJO.

Budimpešta, 10. oktobra. j. V narodni skupščini se nadaljujejo škandali. Da prepreči nadaljne napade opozicije, hoče vlada postriti poslovni red.

Odstop poljedelskega ministra Szaba je kakor trdijo nekovi prijatelji nespremenljivo dejstvo. Kakor izgleda, je grof Bethlen pripravljen odstraniti vse ovire, ki stojijo nasproti izvršitvi agrarne reforme.

stoji na kocki usoda ne le liberalne stranke, ampak tudi celokupni sistem takozvanega levega kurza v Evropi. Če pade delavska vlada, je pokopana rusko-angleška pogodba, ženevski protokol pride v ponoven pretres in tudi razglašitvena konferenca se bo vršila v čisto drugačnem ozračju. Z novo vlado na Angleškem nastopi tudi nova situacija v Evropi in v celi svetovni politiki. Zato gledajo z veliko skrbjo v London posebno Nemci, ki jim je Macdonaldova politika prinesla največ koristi.

Posvetovanja z Radićevim pooblaščencom

IZJAVE POSAMEZNIH MINISTROV O REZULTATIH VLADINIH NAPONOV. — DR. MAČKOVO POJASNILO O STALIŠČU HRSS. — KONFERENCE IN AVDIJENCE. — NADALJNI PRITISK NA RADIĆA.

Beograd, 10. oktobra. p. Danes zjutraj je dospel v Beograd dr. Maček, ki je s koldvora odšel v min. prosvete, kjer se je v kabinetu dr. Korošca posvetoval s šefi federalističnega bloka. V tem času je bila v ministrskem predsedništvu konferenca gg. Davidovića, Marinkovića in Petrovića. Ob 9. uri so došli v predsedništvo dr. Korošec, dr. Spaho, dr. Hrasnica in dr. Maček. Med dr. je dr. Maček sporočil članom vlade, da g. Radić ne želi demisije vlade, češ da za to ni razloga, ker je g. Hadžić neparlamentarna osebnost. Radić pa vztraja na tem, da HRSS ne vstopi v vladu, ker ne more sprejeti nikakih pogojev. Sestanek je trajal do 11.20.

Nato je g. Davidović odšel v svoj klub, kjer je navzoče poslance na kratko obvestil, da je vlada sedaj zaposlena z rekonstrukcijo kabineta. Podrobnosti še ne more povedati, vendar smatra, da vlada ni v krizi tudi če se rekonstrukcija ne posreči. Najavil je pa, da se bo obrnil tudi še na druge skupine v parlamentu ter je še iz kluba zaprosil predsednika Nar. skupščine za razgovor.

Medtem so novinarji pred ministrskim predsedništvom izpraševali udeležence konference o uspehih razgovorov.

Neresnične senzacije.

Prvotne povsem optimistične izjave ministra Spaha so dale povod, da se je bliskoma razširila vest, da je Radić akceptiral pogoje, se odrekal republikanstvu in separatizmu in da bo še zvečer podpisal ukaz o rekonstrukciji vlade z radićevskimi ministri. Te vesti, ki so bile medtem telefonično in telegrafično poslane po vsej državi in tudi v inozemstvo, so se izkazale kot napačne.

Kaj pravijo udeleženci konference.

Dr. Spaho je izjavil novinarjem: «Razpravljal smo o popolnitvi vlade. Maček se je popolnoma strinjal z nami, kar smo mu predlagali. To je ono, o čemer smo se večeraj sporazumeli, to je da se izveže širša rekonstrukcija vlade. Sicer pa vlada ni na potrebe, da poda ostavko. Delo se razvija normalno. Radićevi sploh ne delajo vprašanja o vstopu v vladu».

Dr. Korošec je izjavil: «Razgovarjali smo se o razširjenju vlade v smislu široke rekonstrukcije. Davidović bo stopil v stik z vsemi elementi, ki bi bili voljni, da sprejmejo današnje politiko sporazuma, ki naj pripravi atmosfero za končno rešitev tega problema. Rekonstrukcija bi se izvršila na široki podlagi. Mi smo sklenili, da se obrnemo na vse parlamentarne skupine, ki bi bile podpirale vladu v glavnih točkah njenega programa».

Nastas Petrović smatra, da je vprašanje vojnega ministra osebna stvar kralja, vendar radi tega vprašanja ni krize. S službeno radikalno stranko nimamo nobenih zvez, niti ne bomo iskali z njo stikov, temveč samo z onimi elementi, ki so za glavne smeri vladine politike. Celo vprašanje bo rešeno v par dneh.

Pojasnila drja. Mačka.

Med tem pa, ko so se vsi ministri trudili, se predstaviti kot optimisti tudi glede vstopa radićevcev je dr. Maček izrecno proglasil, da radićevci ne bodo vstopili v vladu. Izjavil je sledeče: Naš vstop v vladu je odvisen z dnevnega reda, vsaj kolikor se tiče nas. Ni torej nobenih pogojev za vstop v vladu, ker v vladu ne vstopimo. Radi tega vprašanja pa vlada ne bo prišla v krizo. Nam je glavno, da vlada v Narodni skupščini izvrši one

posle, radi katerih je bil ustvarjen blok posebno pa da zruši bivšo in bodočo korpucijo. «Torej ne vstopite v vladu?» Tako se ne more reči. Vprašanje je odstavljeno z dnevnega reda, ker je vlada itak stabilna. Vprašanje vojnega ministra ni težko. Ker vojnega ministra imenuje kralj iz vrst generalitete, je vse eno, kdo bo vojni minister. «Ali se misli na razširjenje koalicije z radićali?» O tem ne more biti govora. Mi z radikalno stranko ne moremo sodelovati. Pač pa seveda s posameznimi radikalnimi poslanci, ki bi pa morali popreje iz stranke izstopiti. Smatram, da se vlada za enkrat ne bo spopolnila. Jutri prične zasedanje parlamenta. Videt ćemo. Kar se tiče prihodja g. Radića v Beograd, Vam zaenkrat še ne morem ničesar reči.

Opoldanska avdijenca g. Davidovića.

Ko se je g. Davidović vrnil v predsedništvo vlade ga je ob 12. uri posetil minister dvora, s katerim je po daljšem razgovoru odšel v dvor ter bil sprejet pri kralju v kratki avdienci. Po povratku iz dvora je g. Davidović izjavil Vašemu dopisniku, da še ni nič novega in da ni točno, da je vlada dala ostavko ter da je kralju poročal o svojih dopoldanskih konferencah, zvečer pa da bo šel ponovno h kralju. V vladnih krogih se je trdilo, da je g. Davidović poročal kralju ne le o vstopu HRSS, temveč tudi o svojih poskusih pridobiti za vladu člane nekih drugih skupin. Pri tem se misli na radikalno stranko. Vladini krogi naglašajo, da bi se za ceno vlade dalo odvojiti en del od radikalne stranke. V resnih opozicijskih krogih se konstatira, da je radikalna stranka kompaktna in g. Nastasu Petroviću ne bo nihče sledil.

Popoldanska posvetovanja in avdijenca.

Popoldne so se v ministrskem predsedništvu nadaljevala posvetovanja, ki so trajala prav do večera. Kralj je sprejel odstopivšega ministra Hadžića, tekom popoldneva pa se ministri Šumenkovića, Petrovića, Marinkovića ter gg. Ljubo Mahlovića in Cemovića. Ob 19.30 je bil znova sprejet Ljuba Davidović.

Po tej avdienci je Davidović izjavil: Vlada ostane. Poročal sem kralju o svojih dopoldanskih konferencah in o mnogih drugih manjših stvareh.

Na vprašanje ali je novi vojni minister že imenovan in kdo, je g. Davidović odgovoril: «Ne». Minister Petrović je izjavil vašemu dopisniku, da mu je kralj podpisal ukaz, s katerim se imenuje za velikega župana v Splitu Roko Stojanov in večje število ukazov za upokožitev vsled lastnih preženj. Kar se tiče krize vlade je izjavil, da vprašanje vojnega ministra še ni rešeno. Ako bo treba, da radićevci vstopijo v vladu, bodo vstopili kljub vsem njihovim izjavam, da ne vstopijo v vladu.

Novi poskusi s Radićem.

Beograd, 9. oktobra. p. Vlada navzile izjavam dr. Mačka nadaljuje svoje poskuse, da bi le pridobila Radića za preokret. Izjavila je dr. Mačku, da sicer ne bo izhoda iz težkega položaja. Poudarja se, da še ni izgubljena vsaka nada, da si Radić le premisli. Dr. Maček se je tekom dneva razgovarjal telefonično z Radićem ter mu sporočil, naj na nedeljskem zborovanju v Vrpolju govori kolikor mogoče pomirjevalno. Češ dan so se opetovano širile vesti, da pride Radić jutri osebno v Beograd. Te vesti so bile zvečer demantirane.

Pričetek volilne borbe v Angliji

JUTRI IZIDEJO MANIFESTI STRANK. — LIBERALCI IN KONSERVATIVCI ZAHTEVAJO ODGODITEV VOLITEV.

London, 10. oktobra. sj. V liberalnih in konservativnih krogih vlada precejšnje razburjenje zaradi termina za nove volitve, ki ga je predlagala vlada. V časopisu se jasno izraža to nezadovoljstvo radi kratkega termina. Liberalci opozarjajo na to, da se je delavska stranka že več tednov pripravljala na nove volitve in da je zaradi tega v agitaciji mnogo pred ostalimi strankami. Liberalci naznajo, da bodo zastopali pri agitaciji princip proporcionalne volilne pravice.

Sinoči so se sestali člani kabineta s predsedniki organizacij delavske stranke, da se posvetujejo o volilnem manifestu, o katerem bodo razpravljali nocoj s predsedniki strokovnih organizacij. Izgleda, da bo delavska stranka izročila svoj manifest v soboto zvečer za nedeljske liste. Tudi Baldwin in Asquith bosta najbrže že prihodnje dni objavila svoja manifesta. Prava volilna borba prične te dni z velikim zborovanjem liberalcev v Kingsdalu, na katerem bodo govorili Lloyd George, Asquith in Symons.

HERRIOT O ANGLESKI KRIZI.

Pariz, 10. oktobra. z. Herriot se je izjavil naspram nekemu novinarju: «Izver-

jen sem, da se bo Macdonald tudi po volitvah vzdržal na vlad. Angleška kriza je samo začasna. Več za enkrat ne morem reči. Želim pa iz vsega srca, da bi imel prav».

Borza

10. oktobra:

CURIH: Beograd 7.50, New-York 521.75 London 23.41, Pariz 26.75, Milan 22.60, Praga 15.525, Budimpešta 0.0068, Bukarešta 2.80, Sofija 3.80, Dunaj 0.00736.

DUNAJ: Beograd 1008 do 1012, Budimpešta 91.40 do 93.40, Bukarešta 381 do 383, Milan 3074 do 3086, New-York 70.935 do 71.165, Pariz 3642 do 3658, Praga 2113 do 3123, Sofija 514 do 518, dinarji 1002 do 1008, lire 3050 do 3070.

PRAGA: Beograd 48.25, Dunaj 4.715, Rim 147, London 152.30, New-York 33.95.

BERLIN: Beograd 6.06, Milan 18.17, Praga 12.50, New-York 4.19.

LONDON: Beograd 310, Milan 108.25, Curih 23.41, Dunaj 317.000, Pariz 150.25.

NEW-YORK: Beograd 144, Milan 498, Curih 1918, Pariz 593.50, Praga 298.25, London 449.25.

Radićevska razmatranja o položaju

RAZPRAVA HRVATA O KOMBINACIJAH, KI SO MOGOČE, AKO VLADA DEMISIJONIRA.

Zagreb, 10. oktobra.

Nagla vest o Radićevi kapitulaciji, ki se je raznesla danes opoldne povodom konference šefov vladinih skupin z dr. Mačkom v Beogradu, je izzvala veliko senzacijo. Vse je nestropno pričakovalo, da izide »Hrvat«, ki objavlja oficijozna poročila HRSS. »Hrvat« je senzacijo v polnem obsegu demantiral. Priobčuje namreč izjavo dr. Mačka, da je situacija neizpremenjena in da se o vstopu HRSS v vladno sploh ne razpravlja, ker je ta zadeva odstavljena z dnevnega reda. Ravno režimski listi pa so raznesli, da je Davidović poverjen izpolniti kabinet z radićevci, seveda v slučaju Radićevega pozitivnega odgovora. A radićevci ne gredo v vladu in o kakšni kapitulaciji ne marajo čuti. In ravno tako ne o kakih kombinacijah z Ljubom Jovanovićem, kajti tudi zastran tega je dr. Maček danes sporočil »Hrvatu«: »Ni res, da so radikali v kombinaciji za vladu! A vendar poroča isti »Hrvat« o današnji poldrugurni konferenci med Davidovićem in Jovanovićem, da je v političnih krogih »povzročila silno radovednost« in se je z opozicijske strani kajnak, začelo raznašati, da sta se oba gospoda pogovarjala o vstopu Jovanovića in njegovih prijateljev v sedanji vladni blok in v vladu. Jovanović da ni mogel dati definitivnega odgovora, dokler se ne sporazume s svojimi prijatelji. Te vesti lasirajo radikali, pravi »Hrvat«, ki se tolaži za stabilnost Davidovićeve vlade. Po sebi je jasno, pravi v uvodniku, da je položaj vlade dober, ako se vé, da vlada razpolaga v parlamentu z »impozantno večino«.

Navzlic tem optimističnim observacijam pa se iz »Hrvatovega« uvodnika, ki sedanjí vrvež kratko etigmatizuje za »reševanje korupcionizma«, da izlučiti dejanski meritum v sledečih izjavah: »Kakor se v vladnem službenem komunikéju po sinočnji seji ministrskega sveta sporoča, je krona

izrazila željo, da se prigodom rekonstrukcije vlade povedejo razgovori z vsemi elementi, ki so za glavni pravac sedanje politike. Gre torej za to, da je Davidović dobil mandat, da poskuša svojo vladu izpolniti z drugimi elementi izven vladnega bloka, ki ožjega i širšega.

Zdaj se razume, zakaj »Hrvat« razmatriva, da se želja krone more nanašati le na one radikale, ki jih vodi Ljuba Jovanović, češ, da so okrog Davidovićeve vlade faktično že grupirane vse parlamentarne skupine, ki so za sporazum; nadalje, zakaj napada Ljuba Jovanovića kot sumljivega in mu prorokuje, da se mu ne bo mogel priznati »značaj iskrnega pristaša sporazuma«. V ostalem pa Davidovića ni naročeno, razgovarjati se samo z Jovanovićem, temveč — z opozicijo.

Vsa ta komična pentljanja pa dajejo povsem primerno obeležje vladni krizi, ki je težka, težka zato, ker se bolj in bolj javlja na površju motnjave končna alternativa: da se vlada izpolni z radićevci, ali pa pride druga, ki ne bo odvisna od radićevskih glasov! — Čas se naglo bliža: Jutri 11. se sestane naroda skupščina, ki bo sicer samo določila dnevni red za ponedeljek, toda formalno tirja odločitev. A tudi v tem oziru ima današnji »Hrvat« krajsko depešo, ki pové mnogo: »Ako Davidović ne uspe pri kroni s svojim predlogom o rekonstrukciji vlade, bo izvajal posledice in podal demisijsko. V radikalskih krogih se to želi in je za ta slučaj že pripravljen Ljuba Jovanović, da se poda v dvor in predloži kralju kombinacijo svoje vlade z radikali, demokrati in klerikalci. Ker pa ta kombinacija — ugotavlja »Hrvat« — vnaprej — ne bo uspela, pride nato v poštev neka tajna kombinacija, za katero ne vé nihče razen Pašića in Jovanovića...»

Brez škode! Odločitev je blizu in »tajnost« mora na solnce.

Politične beležke

+ »Strahovlada v Sloveniji«. Pod tem naslovom priobčuje »Avtonomist« daljše poročilo, iz katerega je razvidno, da je bil preteklo nedeljo slovenskim radićevcem shod v Lokah pri Zagorju zbranjen z utemeljitvijo, da krajevna organizacija HRSS v Lokah, ki je shod sklicala, ne eksistira in ker bi se s takim shodom kalil javni red in mir. »Avtonomist« se dozdeva, verjetno, da je bil shod prepovedan po navodilu od »zgoraj«. Mesto javnega shoda se je v Lokah vršil v nedeljo shod po § 2, h kateremu pa je upravna oblast poslala oboroženo silo, dva orožnika, da prisostvujeta razgovoru. »Avtonomist« pravi, da si njegovi pristajači še to malo državljskih pravic, ki jih imajo, ne bodo pustili kaziti in kršiti. — Mi bi priporočali »Avtonomistu« naj se pritoži pri SLS. Ta stranka je namreč tako vnetja za državljsko svobodo, da bo sedaj, ko se nič ne zgodi, kar bi ona ne hotela, takoj poklicala na odgovor velikega župana. Prosimo »Avtonomista« naj nas o uspehu svoje intervencije takoj obvesti, da bomo tudi mi mogli enkrat pohvaliti svobodoljubne klerikalce. Morda se obrne na komuniste, katerim so klerikalci svojčas obljubljali zlato svobodo, ter jih vpraša kako so oni preko SLS dosegli osvoboditev svojih sodrugov in prostost političnega glavlja.

+ Komunisti in klerikalci. Zadnja številka komunističnega »Delavsko-kmetijskega lista« nadaljuje energično ofenzivo proti klerikalcem. Kliče jim: »Krinko dol!« ter piše, da mu je ta klic izbalilo iz grla »hinavsko in licemerno početje klerikalnih politikov«, ki se v »Slovenec« hvalijo kaj vse so dosegli pri Trbovelski premostitvi družbi za rudarje, pa so s komedijantsko intervencijo dosegli le to, da bodo delavci dobili vsega skupaj okroglo 75 — 80 Din podpore. »Del. kmet. list« dokazuje v kako brezpravnem stanju živi slovensko delavstvo navzlic temu, da »trobi« »Slovenec« vsak dan v svet, da imamo sedaj vladu reda in pravice in zadovoljstvo naroda. Kje so torej klerikalni ministri reda in pravice? vprašuje »Del. kmet. list«. V nadaljnjem oporajzu vse delavce, da je sedanja vlada razpustila rudarsko organizacijo v Trbovljah in s tem zadušila najmočnejšo delavsko organizacijo. »Del. kmet. list« zaključuje: »Mi smo imeli v stranki par lahkovernih sodrugov, ki so sodelovali s SLS. Upamo, da bodo sedaj ozdraveli od te bolezni. SLS je zanjahala tilnike delavstva. Klerikalcem bomo odslej nevtrastno klicali »Dol s krinko!« Omenjeni list tudi piše, da klerikalci proglašajo vse one, ki niso zadovoljni s »klerikalnimi lažmi in krivičnim režimom, za zavajevalce dr. Jerjava toda ali taka sredstva klerikalcem ne bodo pomagala niti do nebes na zemlji, niti onkraj groba.

+ Demisijska gospoda Sušnika. Iz Beograda nam poročajo, da je minister Sušnik demisijskonal. Zaenkrat sicer še ne kot član vlade, pač pa kot odgovorni urednik »Domoljuba«. Ta Sušnikova funkcija je spravišla vlado že opetovano v prav mučen položaj in govori se, da je bil te dni vprašan celo na najvišjem mestu, ali res eden izmed članov njegove vlade z ministrsko avtoriteto in poslanjsko imuniteto krije pisavo »Domoljuba«, katerega brezvestni in hujskaški izpadi so tudi v Beogradu znani. G. Davidović je bil primoran, da pozove g. Korošca naj napravi red, češ da se bo moral g. Sušnik odločiti ali za mesto ministra ali pa za mesto »sitizredakterja« pri »Domoljubu«. Oboje pa ne more biti. Klerikalci so se nekaj časa obotavljali, ko pa je prišel novi pritisk in ko so bili opozorjeni, da bo ta mučna alera prišla v razpravo pred parlamentom, so končno sklenili da naj g. Sušnik demisijskonal kot odgovorni urednik »Domoljuba«. Sedaj išče drugega poslanca, ki naj bi prevzel dedščino g. Sušnika. (Kakor čujemo, bo že prihodnja številka »Domoljuba« izšla pod neodgovornim uredništvom novega odgovornega urednika posl. Gostinčarja. Op. ur.)

+ Novci, novci... In Radić. Menda je verjeti beležki zagrebške »Rijeke«, da se nikjer ne zbira toliko denarja v vsakojake svrhe kakor na Hrvaškem. Vsač hip lahko vidite na zagrebških ulicah »biralce in postavljene steklene škrinje, po šolah pa učitelji in kateheti gnjavijo otroke za vsakojake milodare. Zdaj se pravi pravda še nekaj novih atak na darežljive hrvaške župe. Škofo organizirajo zbirkico za zlati kelih papežu, radićevsko žensko društvo »Tomislav« za jubilej 1000-letnice hrvaškega kraljevstva in za nekako Ksaversko cerkev, končno pa še sam Radić najavlja v svojem »Slobodnem Domu«: Mi Hrvati bomo s podvojeno silo nadaljevali mirotvorno delo in bomo sko Bog da, dne 22. decembra za 20-letnico na se seljske mirotvorne stranke po vsej Hrvaški priredili sestanke in zborovanja na katerih bomo manifestirali za svetovni mir in obenem zbirali prispevke za Hrvatski Seljaški Dom, glede katerega je

hvala Bogu pogodba že sklenjena, da bo tudi mala Hrvatska imela v svojem glavnem mestu svojo palačo Miru in Delu. V— V Rimu, pravi k temu »Rijeke«, stoji Palača Zmaga, kakaj bi tedaj priprave korupcionistična palača ne postala Palača Miru in Reda. Samo pridobiti bi se morala na miren način, z dolgoletnim trdnim trudom in prihranki, ne pa z naglo atako na račun krvavih seljskih žuljev.

+ Radić obglavlja »upornike«. Zagrebške »Novosti« doznajajo iz radićevskih krogov, da se mora znani radićevski veljak dr. Rudolf Horvat na Radićev zapoved odreči svojemu poslanskemu mandatu ter se umakniti z javnega političnega poprišča. Dr. Horvat jo, kakor znano, vodja malkontentov v HRSS in je za časa Radićeve odsotnosti v inozemstvu skušal po svoje upliti na vodstvo stranke. On je bil tudi glavna »zadnica« Davidovićevega režima in znanj dr. Tomljenović je po Beogradu dolgo krošnjari s seznamom 32 radićevskih poslancev, ki so pod vodstvom dr. Horvata bili baje odločeni zapustiti HRSS ter voditi realno politiko. Vse to je bil humiluz skonstruiran na dejstvu, da se je dr. Horvat osebnostno davno nahajal v nasprotju z Radićem ter osobito z njegovo ženo Mafenko, kateri je očital, da preveč »po domače« razpolaga s strankinim novcem. Sedaj je tudi Horvatove »evolucije« konec.

+ Za sporazum z Rusijo pletira beogradska »Politika« v svojem uvodniku, doposlanem od znanega berlinskega diplomatičnega sodravnika. Članek govori o odnosih med Anglijo in Rusijo in povdarja, da je angleško delavstvo gotovo brez slehernega boljševiškega razpoloženja na poslednjih konferencah sindikalnih organizacij odobrilo politiko svojega voditelja Macdonalda napram Rusiji in zahtevalo ratifikacijo angleško-ruskega sporazuma. Angleška narodna masa, pravi člankar, so prepričani, da je kontakt z Rusijo potreben posebno zbog pomirjevanja svetovnih odprtajev. Sporazum s sovjetsko vlado vdaša duha pomirljivosti v svetovno politiko in na najgurnejši način deluje za »evolucijo boljševiškega režima v zmislu demokratskega razpoloženja. Ta sporazum bi utegnil vsekakor več koristiti predobražanju v Rusiji, kakor pa vse proklamacije velikih knezov in pretendentov na ruski prestol.

+ Zmešnjave z vojnimi ministrom. Glede Hadžićevega naslednika navaja »Hrvat« med svojimi beogradskega vestmi, da politični krogi smatrajo kot najresnejšega kandidata generala Petra Živkovića, komandanta kraljeve garde. Toda to je le radićevsko maslo, pravi »Hrvat«, ker bi Živković bil eksponent radikalne stranke in kot »belorokec« operativen faktor opozicije. Istočasno pa poroča blokaški »Večerni«, da je kandidatura vojnega ministra v imenu vlade že erdil z generalom Živkovićem sam zunanji minister Voja Marinković. Kakor nam poročajo iz Beograda, so sicer vladine grupe brez izjeme z vnuo na poslu, da pridobijo generala Živkovića za vstop v vladu — vendar brezuspešno. Zanimivo in značilno je, da se klerikalci in blokaški tako ženejo za generalom, ki so ga še nedavno grdili po svojih novlinah, baš na isti način, kakor včeraj Radićev oficijozus. Pa v silo so jim tudi »beloruki« (kakor sedaj najraje titulirajo vse voditelje naše vojske) vseh.

+ Težka obtožba proti »Hrvatu«. Urednik znanega praškega dnevnika »28. Rijeke« g. Vich je nedavno imel senzacionalen razgovor s Stj. Radićem. Ta razgovor je objavilo tudi »Jutro« in mnogi drugi jugoslovenski listi. M. dr. je Radić češkemu novinarju izjavil, da pravzaprav ni republikanec. Preteklo je skoraj 10 dni predno se je g. Radić oglašil. V posebnem komunikéju, ki ga je objavil »Hrvat«, je prav po mirotvorno opsoval g. Vicha kot »podlega in drznega Čeha« ter objavil, da v bodoče sploh ne bo sprejel pobenega češkega novinarja. (Dva dni na to je sprejel Čeha g. Hudečka, korespondenta slovaškega »Slov. Dennika« ter mu dal skoraj doslovno iste izjave, kakor g. Vichu!) Sedaj se g. Vich v svojem listu postavlja prav energično v bran. Z vsem povdarkom izjavlja, da je Radićev besede objavil natančno tako, kakor so bile izgovorene in kakor jih je v Radićevi prisotnosti stenografiral! Ni nobenega dvoma o tem, da govori g. Vich resnico, Radić pa se po stari navadi zopet laže. V svoji izjavi pa je napisal g. Vich tudi razkritje, ki nam kaže hrvaško separatistično časopisje v vsej njegovi moralni ogabnosti. G. Vich se ne čudi, da ga je ravno »Hrvat« tako grdo napadel. »Hrvat« stalno napada Čeha. Ta list je nedavno pričel objavljati klevetniški protičeški pamflet »Češki argonauti«, nato pa je preko čsl. konzulata izsilil odkupnino, da je prenehal z nadaljnjim objavljanjem pamfleta! Vichovo razkritje je naravno izzvalo v češki javnosti ogromno senzacijo. Glavni organ hrvaške inteligence in separatistične »poštene« politike je pred vsem svetom obtožen najsmotnejšega dejanja, ki se more novinarjem očitati: lopovskega izsiljevanja.

Po svetu

— Amerika podpira »Carja« Cirila? Kakor poročajo londonski in pariški listi, gre te dni bivši ruski veliki knez Ciril, ki se je, kakor znano, pred par tedni proglasil za ruskega carja, v kratkem v Ameriko. Sprejel je ponudbo milijardarja Astorja, ki mu je stavil v svoji palači na razpolago celo vrsto soban. Politično ima ta poset zato posebno važnost, ker finansirajo ameriški bogataši velikega kneza in mu stavlajo velikanke svote na razpolago za agitacijo.

— Predlog za dvigovanje sekvestra imovine Hohenzollerncev. Ustavni odbor pruske zbornice je sprejel s 15 proti 14 glasovom socialnih demokratov in komunistov predlog, naj se razveljavi zaplemba premoženja bivše pruske dinastije Hohenzollerncev.

— Splošen umik Špancev iz Maroka. Španske čete so nastopile splošen umik s svojih postojank v Maroku. Vzrok za ta korak je iskati v njihovih neuspehih v boju s Kabili in v težkočah preskrbovanja. Umaknili se niso samo iz Šečuanu, ampak so opustili vse postojanke med tem krajem in Tetuanom. Od 18. septembra do 1. oktobra so znašale izgube Špancev 5000 mrtvih in ranjenih.

— Slovesen prevoz Sienkiewiczovih ostankov čez Češkoslovaško. Ker bodo Poljaki prepeljali Sienkiewiczove kosti iz Švice čez češkoslovaško ozemlje na Poljsko, se Čehi pripravljajo, da priredijo zemeljskim ostankom velikega pokojnika kar najkostljnejši sprejem. Ministrstvo železnice je dovolilo brezplačen prevoz. Na vseh postajah bo narod pozdravil spomin velikega poljskega in slovenskega pisatelja. Krsta z zemeljskimi ostanki bo nekaj ur izložena v praškem Pantheonu in se bodo ob tej priliki vršile velike slavnosti. Sploh bo Sienkiewiczova zadnja pot v domovino velika manifestacija slovenske misli.

Nekaj o bojkotu

Maribor, 8. oktobra.

Trgovca Jaš in Lesjak zahtevata, da se vzgajajo njuni otroci v nemškem jeziku. Mi pa že iz skušnje vemo, da ostanejo otroci, ki niso vzgojeni v naših šolah, kakor tuji med nami in da so izgubljeni za vselej. Zato pa tudi mladih starišev, ki trdovratno trgaajo otroke od narodnega tolesa, z najboljšo voljo ne moremo pritevati med svoje.

Občinske volitve po štajerskih mestih nam pa nanovo dokazujejo, da ne smiški in nemškutarski trgovci ostati, kar so bili vedno, naši največji in najnevarnejši nasprotniki. V mislih so nam Nemci in nemškutari. Kakor nekdaž, so tudi danes val brez izjeme v nasprotnem taboru, kar jih pa očitno prav nič ne vznemirja. Oni namreč s vso argumentacijo računajo z našo nezavednostjo in nedostopnostjo. In če hočemo biti odkriti, jim že moremo priznati, da se ne varajo v zaključkih.

Njihov zadnji nastop nas namreč v gospodarskem mišljenju ni prav nič preorientiral. Naši narodnjaki se nadalje zahajajo k nemškim obrtnikom in njih gospe kupujejo v trgovinah nemških kandidatov.

Da, še več, gospe nekaterih narodnih veljakov celo v slovenskih trgovinah govorijo nemški. Začudenim vprašalcem pa se opravičujejo z izgovorom, da se jih radi neštevne vse bolj uvažuje, in jim nasluzbeni točneje postrežejo. Kje naj iščemo tukaj krivice pri trgovcih ali pri slovenskih damah? Vsekakor je to velik naroden škandal, ki mora izginiti iz Maribora. Trgovci ne more nikomur predpisati obnavljanje jezika, postrežljiv je pa lahko in to je tudi po večini. Očitek nepotrebnega švabčarenja zadene torej le nakupovalke. Prej so trgovci pozdravljali naprej, danes z vso pozornostjo poslušajo, v kakem jeziku jih nagovori prišedla kupovalka. V tem oziru jim ne moremo ničesar očitati.

Kar pa opravičeno moremo zahtevati od našega trgovca je trgovska solidarnost v cenah. Čestokrat moramo konstatirati, da cene pri naših strogo narodnih trgovcih niso baš najnižje. Nočem navajati zgledov. Zakaj se pa naši trgovci ne oskrbijo tudi z vsemi potrebščinami? Dvakrat, trikrat prideš vprašat po kakem predmetu, pa ti je vedno še na poti. Nazadnje moraš iti k Nemcu in primerjati cene, ki differirajo za 100 in mnogo več odstotkov. In to eno in isto blago.

Marsikateri zaveden Slovenec je po zadnjih doživljajih obrnil hrbet nemškim trgovcem in iskal areo pri Slovencih. Je pa bil tudi zadovoljen? Zeleti bi bilo. Da pa bude zadovoljen in da gre svojo pot bojkotno gibanje, je v prvi vrsti stvar trgovcev samih. Mi se obračamo do njih iz čiste ljubezni do naroda in svoje grude, oni pa naj pozivljajo naše ideale s svojo solidarnostjo in brezhibno postrežljivostjo. Sicer pa o bojkotu še ni izgovorjena zadnja beseda. —&

Anglija, Egipt in Sudan

Ena izmed mnogih težav, s katerimi se bori Macdonaldova vlada, je sudanski problem. Vesti, ki zadnje tedne prihajajo iz doline Nila so vse prej kot pomirljive. V Kartumu so se uprli kadeti, egiptvska vlada inscenirala neprestane pobune. In dejstvo, da je pred kratkim odšel del vojaštva iz Malte v Egipt in da so se britanske vojne ladje pojavile pred Aleksandrijo in pred Suakimom (sudanskim pristaniščem v Rdečem morju), kaže, da angleška vlada z največjo skrbjo motri položaj.

Sudan je ogromno ozemlje, ki vsebuje silne zaklade bogastva in rodovitnosti ter sega 1600 kilometrov daleč v srce Afrike do belgijskega Konga in do Ugande. Njegova posest lahko realizira stare angleške sanje o nepretrgani zvezi med Egiptom in Južno Afriko.

Ko so se s prihodom Zaglul paše na čelo egiptovske vlade Angleži odpovedali Egiptu, se je marsikdo vprašal, zakaj ne odstopijo še Sudana, ki je stara egiptvska posest in ki ga Egipčani ne prestando zahtevajo zase. Na to vprašanje je odgovor zelo enostaven: Angleži ne morejo odstopiti Sudana ravno zato, ker so odstopili Egipt. Kajti, kdor ima Sudan, drži v svojih rokah tudi Egipt. V Sudanu, pred Kartumom se združijo močni Nil, prihajajoč iz etjopskih gor, z vodami belega Nila, ki izvira iz daljnih jezer, in tvorijo odslej starodavno plovno reko, znano iz začetkov zgodovine človeškega rodu, reko, ki je ustvarjala civilizacije in iz Egipta ustvarila žitno cel staroga veka.

Anglija se je pomirila s tem, da bo treba oditi iz Egipta. Od leta 1927. ne bo nobenega angleškega uradnika več v Egiptu. Ze so bili odpuščeni oni, ki niso imeli pogodbe. Kar jih je ostalo, so podrejeni egiptovskim šefom. Egipt je izpušljen za britanski imperij. In vendar nima današnja delavska vlada nič boljše volje izročiti Sudana Egipčanom kot nje na konservativna predhodnica in s tem spopolniti suverenost Egipta. In zlepa tega ne bo storila nobena britanska vlada, kajti s Sudanom stoji in pada eden glavnih studencev angleške tekstilne industrije.

Angleški inženjerji so regulirali spodnji Nil in organizirali irigacijo za to, da napravijo iz Egipta veliko proizvajalno bombaža. Uspeh njihovega dela je bil prvovrsten. Anglija pa nikakor ni hotela dopustiti, da bi se v Egiptu razvila tudi bombažna industrija. Njej so bile potrebne le sirovine za izvoz v Anglijo. Pred vojno je Velika Britanija kupovala 56 do 57 odst. egiptovske bombažne produkcije. Med vojno pa si je zagotovila ves egiptovski bombaž, ravno tako kot vso avstralsko volno.

Egiptovska produkcija bombaža znaša samo 61 odst. svetovne produkcije. Toda obniski bombaž, ki s pridelkom 437 kilogramov na hektar dvakrat prekaša ameriški pridelek, je prvovrstne kakovosti in zavzema prvo mesto med dvanajsterimi poznanimi kvaliteta. Egipt je odini veliki producent finega bombaža.

Ce postane Egipt tudi gospodarsko popolnoma svoboden, bo začel prestiti in tkati svoj bombaž sam, namesto da to plodnostno opravilo prepusti britanskemu Lancashiru...

Da reši svojo industrijo finega bom-

baža, skuša Anglija po izgubi dolnje nilske doline razširiti kulturo bombaža v Sudanu. Odslej se ta bombaž ne bo več izvažal skozi Aleksandrijo, temveč skozi Suakim, moderno urejeno sudansko luko na obrežju Rdečega morja. Kultura bombaža pa zahteva obilno namakanje. Ze se govori o tem, da se zgradi ogromen rezervoar ob izviru Modrega Nila. »Kassala Cotton Company« je prevzela irigacijo magadske pokrajine. Zadrževanje nilske vode se že živo čuti v Egiptu. Na mnogih krajih so se uprli kmetje, ki se pritožujejo, da jim je pomankanje vode uničilo njihov pridelek. Egipčani bodo že imeli prav, ko trdijo, da je usoda Egipta nerazdružno vezana s posestjo Sudana.

Vprašanju bombaža in vode se pridružuje še železniško vprašanje. Odkar je verzajski mir prisodil vzhodno nemško Afriko Angležem, imajo le-ti možnost zgraditi železnico od kapskega mesta do severnega konca Afrike. Tako se izpolnjuje njihov starodavni sen. Če jim s izgubo Egipta uide zadnji konec proge, jim ostaja še vedno pot na Rdeče morje in v suški prekop po že zgrajeni železnici od Berbera do Suakima. Ta proga teče prav sredi Sudana. Kako naj se Angleži odpovedo orjaški zamisli afrikanse kontinentalne železnice? Ali se more zahtevati od njih, da vržejo proč ta lepi zaloga kruha? Ali so oni vajeni take samoodpovedi?

Ni se torej čuditi, da se angleška delavska vlada prav nič drugače ne vede o sudanskem vprašanju kot liberalna Lloyd Georgeova in konservativna Baldwinova. V Sudanu gre za ogromne industrijske interese. ki so življenjskega pomena za tovarniško deželo Anglijo. Če je mogoče agrarni Rusiji vsaj v teoriji dopuščati samoodločbe narodov, ni to dovoljeno industrijski Britaniji, če noče svojega lastnega pogina.

Ker pa z druge strani tudi Egipt vztraja na svojih zahtevah, so ostala enotenska pogajanja, ki jih je v Londonu vodil ministrski predsednik Zaglul paša osebno brez rezultata in Zaglul se je sredi tedna zopet vrnil v Egipt. Borba se bo torej nadaljevala in prizadejala tudi bodočim londonskim vladam mnogo skrbi.

Ministrski predsednik Zaglul paša.

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

prihrani čas in denar.

zadostuje, ako s „Schichtovim milom“ samo enkrat po perilu potegneta tam, kjer morate z navadnim milom trikrat.

Naši kraji in ljudje

Prva železna cesta skozi Srbijo

Te dni se je v Beogradu vršila proslava važnega dogodka: praznovala se je 40. obletnica, odkar je po moravski dolini v Srbiji stekla prva lokomotiva.

Pred pol stoletjem je bila Srbija primitivna zemlja, skozi katero so držale slabe ceste, ki so prav malo zaostajale za njivami. Šele leta 1851. za časa kneza Aleksandra Karađorđevića so prišli ljudje na idejo, da bi bilo treba skozi Srbijo speljati železniško progo. Toda Srbija je bila tedaj vazalska dežela ter je bila v vsem odvisna od turškega sultana. Pravica graditi železnice je pristajala samo otomanskemu cesarstvu. Knez Aleksander Karađorđević je sicer skušal doseči dovoljenje, da bi smel graditi železno cesto, toda turški vezir mu je prošnjo odbil. Kmalu nato pa so se pojavili v deželi — angleški inženjerji, katere so poklicali in poslali v Srbijo Turki. Začeli so merititi teren med Beogradom in Caribrodom. Ko je knez Karađorđević izvedel za njihovo prisotnost, je dal inženjerje poklicati pred sebe ter jih zaslišal. Može so pokazali polnomočja, katera so ji mizročili Turki in s katerimi so bili pooblašteni študirati teren in delati načrte za železnico. To pa je kneza Aleksandra tako razkačilo, da je inženjerje kratkoma odločil in jih zapodil iz dežele, ker se niso hoteli ravnati po njegovih navodilih.

Dobro leto dni pozneje je izšla v »Srpskih novinah« vest, da se namerava skozi Srbijo zgraditi železna cesta. Toda predno je prišlo do prave realizacije projekta o železniški progi, je bilo treba še dolgo let. Šele leta 1864 so iste »Srpske novine« prinesle naredbo ministrstva za gradjevine, da bodo začeli strokovnjaki študirati teren za progo od severa proti jugu. Može, kateremu je bilo poverjeno preiskovanje rečenega ozemlja, je bil Francoz Cis. Tri leta pozneje se je pod vplivom avstrijskih gospodarskih krogov ustanovila družba Bazias, ki je nameravala graditi progo preko Srbije na Caribrod in na Solun. Toda ta načrt se je kmalu skrhal. Pozneje so ga skušali udelestiti, toda brez uspeha. Šele leta 1871. se ponovi vprašanje gradnje železnice, ki bi vezala severne kraje z južnimi. To se je zgodilo v Požarevcu. A Požarevčani so se kmalu premislili. Med tem pa je čas vedno bolj sam po sebi zahteval, da se s projektom o železni cesti nekaj ukrene. 12. marca 1875. je srbska skupščina pod kraljem Milanom končno izglasovala zakon, da se v državnem in splošno ljudskem interesu mora zgraditi železnica od Beograda do Aleksinca, in od tam naprej do bolgarske meje. Železnica je bila projektirana tako, da bi se dotikala sledečih točk: Topčider, Kubašinci, Jasenica in Morava, Jagodina, Cuprija, Deligrad in Aleksinac, kjer bi se združila s turško železnico. Minister za javne zgradbe je zahteval od finančnega ministra 700.000 Din, kateri naj bi prišli v državno bla-

zajno potom posebnega davka.

Nato je bil pozvan v Beograd francoski inženjer Pounsen, ki je še istega leta trasiral glavno progo. Istočasno so Jovan Ristić ter neki Andrassy skupno s tovariši podpisali v Berlinu pogodbo za zgradbo in eksploatacijo druge proge. Bilo pa je treba celih devet let časa, da je v resnici stekla prva železnica. 20. avgusta l. 1884 ob pol 3. uri popoldne je bila proga gotova. Savski most je bil dozidan. Dvorni vlak s tedanjim kraljem Milanom je ob zvokih godbe prvi prevozil progo med Beogradom in južnimi kraji. Par dni pozneje je nastopil pot po železni cesti prvi vlak, ki je šel iz Beograda v Niš. V njem je sedelo nad 200 tujcev iz Pariza, Dunaja in Budimpešte.

Kako ogromen vpliv je imela železnica na razvoj krajev v Srbiji, izhaja najbolj očito iz dejstva, da je bila pred 40 leti v Mladenovcu samo čuvajnica. Tekom časa je okoli čuvajnice nastala naselbina, iz naselbine vas in trg in slednjič celo mesto. Danes je Mladenovac znan kraj in je v njem tudi precej industrijskih podjetij. Tako je tudi železnica pomnožila blagostanje v srbski deželi.

Naši v Ameriki

Iz Newyorka poročajo:

V mestu Girard, Ohio, je ponesrečil rojak Vincenc Pirc. Pri delu v tovarni, kjer si je služil vsakdanji kruh, ga je uderilo leseno kolo, ki se je vsled neke napake prelomilo, s tako močjo po trebuhu, da je reče zadovoljil zelo težke notranje poškodbe. Prepeljati so ga morali v mestno bolnico v Youngstownu, kjer so ga zdravniki operirali. Drob mu je močno krvavel. Izčistili so mu prebavne organe, da ne bi prišlo do zastrupljenja in ker se je celo izkazala potreba, da se mu dovede nekoliko zdrave krvi, se je za ta plemeniti čin odločil priskočiti ponesrečenca na pomoč tamkajšnji rojak Joe Kos. Kljub vsemu prizadevanju pa je Pirc pod legel poškodbam v najlepši moški dobi. Bil je rojen leta 1884. v Leskovcu pri Krškem, kjer zapušča troje otročičev in nesrečno ženo.

V Brooklynu, Newyork, je po kratki in mučni bolezni izdihnila v kingscountryski bolnici Jožefina Potočnikova. V Nottinghamu, Ohio, je umrl Anton Stih. Bil je komaj 22 let star in je podlegel težkim avtomobilskim poškodbam. V Clevelandu, Ohio, je umrl 29-letni Louis Gregorić. Istotam je pokosila sušica 24-letnega Louisa Hrena. V Butte, Mont, je končal pravdo svojega življenja John Petrić, doma iz Bojanje vasi na Dolenskem. Živel je v Ameriki nad 20 let. V Eveleth, Minn, je umrl Peter Tomšič. Bilo mu je 40 let in je bil v samskem stanu. V Indianapolis, Ind, je umrla rojakinja Amalija Rosenstein, roj. Štampfel, doma iz Rečice v Savinjski dolini. V Ameriki je živela nad četrt stoletja. V Lovellville, Ohio, je umrl Jožef Kogelnik, doma s Štajerskega. V Ameriko se je priselil l. 1906. Bil je zelo marljiv in si je za vztrajnim delom

pridobil veliko premoženja, da si je postavil lasten dom. V Ojo, Colo, je pri razkladanju ledu z voza ponesrečil komaj 19-letni Joseph Verbič. Kos ledu mu je treščil na glavo in ga težko ranil. Nastopilo je zastrupljenje, kateremu je nesrečnik podlegel. V Grass Valley, Cal, je umrla Avgusta Solar.

V Ridgewoodu, L. I., se je poročila Molly Burgar iz ugledne slovenske ameriške obitelji Burgarjeve z g. Geoffrey W. Pelletierom iz Rockville Centra. Nvesta je bila dobra pevka in igralka ter je z velikim uspehom nastopala pri vseh prireditvah slovenskih društev. V Clevelandu, Ohio, se je poročil rojak Louis Malič z Ano Olovac. Zenin je znan pevec in član dramatičnega krožka »Ivan Cankar«. V Chicagu, Ill, so se vzeli: Martin Petrić, doma iz Suhorja in Mary Rozman iz Podzemlja, Anton Gvorek iz Črensovske fare in Ana Zerdun iz Vel. Dolin. V Eveleth, Minn, sta si obljubila večno zvestobo Anton Gradšar in Marija Poznik.

Naši rojaki v Ameriki se radi vozijo z avtomobilom, toda nimajo pri teh vožnjah vselej sreče. Fran Kocjan in Peter Stručelj, oba stanujoča na Ely, Minn, sta se zadnjič enkrat vozila vsak s svojim avtom. Med vožnjo pa sta postala radevedna, kako vozi avtomobil drugega. Menjala sta vozili in ker nista znala prav ravnati z njima, sta oba zadel v ogel nekoga poslopja ter prevrnile avtomobile in osebe, ki so sedele v njih. Pri tem so zadobili poškodbe: Kocjan in njegova žena na Stručelj in njegova hčerka. K sreči so rane lahke in bodo vsi v kratkem okrevali.

Skrbi gospoda višjega svetnika...

Ljubljana, 10. oktobra.

Gospod višji svetnik je pridrljiv čeraj ves razburjen v gostilno med svoje stare tovariše, si brisal pot in težko dihal. Vseled se je utrujen na svoj običajni prostor in s stokajočim glasom naročil četrt čevčka. Prijatelji so ga gledali začudeno, kajti navajeni so bili sicer od njega, da jih pozdravi s kako staro, že obrableno šalo, pri kateri je vedno delal obraz, kot bi jo ravnokar sam iztuhljal na ulici. »He, kaj pa je prijatelj!«, ga je nagovoril debeli gospod Živko in ga osvrnil z dobrohotnimi očmi. Pogled se mu je ustavil na tresočem se podbradku in na spodnji ustnici gospoda višjega svetnika in on ter cela družba so morali čakati skoro pol minute, predno je ta izbruhnil.

Vražje ženske, vražje služkinje in pa te proklete ženitve! Gospodom so vzvalovili trebuški, obrazu so se nabirali v komične gube, ki so se pa pozneje razlezele, da so sijali njihovi obrazi okrog mize naravnost v strašni skrbi. Vsa ki je poltoli mislil svoje: »Morda je nesrečen v ljubezni, če ima prav čedno žensko, pa mu je vrag postavil drugo pod nože, ki nusi predpisanik po njegovih sobah in se vrti z metlo po hodniku, je brlelo v možganih temu.« Morda v teh težkih časih sploh ne dobi služkinje in ga zato žena preklinja, je skrbel drugi. »Ali pa je siten in bodeč kot osat, pa mu je ušla družina« — je hudobil tretji itd.

Tedaj pa je počelo. Gospod višji svetnik se je zadril na služabniški svet, ki mu ne da miru. »To je cela vojska!« je kričal. Deset gospodinj in najmanj petnajst služkinj se je oklasiло že danes pri meni in mo! ubogi, od odgovorov že popolnoma hripavi boljši polovici.

Vzroki... Gospod višji svetnik se je odkasiljal in pričel pripovedovati: »Imam smolo, neznansko smolo! V teku treh mesecev sem izgubil dve služkinji in vražja usoda je hotela, da sta se v tem kratkem času obe dobro poročili. Ravno predvečeranjim je bila poroka Lenčke. Zdalj pa obe poročenki brzkone srečujeta svoje bivše tovarišice na trgu in se pogovarjajo. Jejdeteta...! Jejdeteta Urška...! Vižjo ne Maričko itd. Pa...! Oh Lenčka, ti srečnica, no zdaj si pa že poročena!

Še danes in jutri!

Emil Jannings
in R. Schünzel

v monumentalnem filmu

= Zlato tele =
ali Vse za denar

Vsled velike dolžine filma predstave danes ob pol 4., pol 6. in pol 9. uri; jutri v nedeljo ob 8., 5., 7. in 9.

Elitni kino Matica

Pa Lenčka in Francka odgovarjata: Da, hvala lepa — že! Kje si pa nazadnje služila? Pri višem svetniku tam in tam in Lenčka ter Francka gotovo še pripomnita: »O od tam se je še vsaka dobro poročila!«

No in zdaj imam tu vraga! Vse beži proč od svojih gospodinj, ki hodijo otevat mojo ljube Apolonijo in nobena služkinja novinka ne gre najprvo na borzo dela ali k Novotnyju — vse se najprvo oglašja pri meni. Najhuje je pa še to, da sploh ne morem tudi za mal denar vzeti nobene služkinje več, kajti kakor računam in štejem je soldkov premalo. Vlada ne da in zmanjka še za bore četrte čevčka... Cez hipce je gospod svetnik znova vztrepetal: »In prvo delo, ki ga ima moja žena opraviti sama brez služkinje, je to, da mora »ribati« za služkinjami, ki prihajajo prosit k meni službe samo zato, da bi se kmalu in dobro omožile. Ali ni to vendar tragika usode.«

Dopisi

DEV. MAR. V POLJU. V Vevčah je zadnje čase ponoči precej življenja, ki pripomore k romantiki jesenskih noči. N. pr. predvečerajšnjim pozno zvečer se je hotel predstaviti R. S. ravno zažabljati v najslajše spanje. Kar prileti skozi dvojno zaprto okno težak kamen naravnost v sredo sobe. Za ogledom so se še čuli koraki bežečega storilca, ki je že izginal v temo. Komaj se je vas nekoliko umirila in se je samo iz neke gostilne še čulo zaleteno petje, pa se je nkrat začulo: Strbunk...! Krik ženske, pa zopet vpilje ljudi. V potok, ki se izteka v Ljubljano je skočila neka ženska, p. d. »Fidla« in si hotela poiskati smrt v valovih. Prišla je pijana iz gostilne in ljudem se je komaj posrečilo, da so jo izlekli iz vode napol žive.

PREDLOJIE. Razstava Sadjarske in vrtnarske podružnice se na splošno željo občinstva podaljša do nedelje. Da ie prireditve prva te vrste v našem kraju, uspe la tako lepo, se imamo zahvaliti v prvi vrsti našim poštvalnim učiteljem in učiteljicam ter g. župniku. Tudi vsem drugim, ki so nas podpirali, najiskrenejša zahvala. Vsem pa, ki si še niso ogledali razstave, svetujemo, da to še store. Razprodaja razstavljenega sadja bo v nedeljo ob 4. popoldne.

TRŽIČ. Nova električna centrala na fabriki je že v obratu, ter more z ostalimi centralami v zadostni meri oddajati predelilni in tkalni potrebni tok. Tovarna sama je bila znatno povečana in nova belilnica je opremljena z najmodernejšimi stroji. Vsled povečane obrata je bilo potrebno tudi zvišanje števila delavcev. — Tudi trdka »Peko« povečuje svoj obrat. Poslopje je dvignjeno za nadaljnj dve nadstropji in bo do zime v širokem že gotovo. — Večje ridavo in popravila vrši tudi podjetje C. Mally in Polak. — Pohvalno moramo omeniti Sokola, ki se krasno razvija. Zlasti delaven

je dramatiški odsek. V nedeljo dne 27. septembra se je uprizorila pod vodstvom g. Paternosta vesela igra »Avtomobilist«. Igralci so v obče dobro rešili svojo nalogo. K sodelovanju se je prileglo nekaj novih moči, ki obetajo postati še dobri igralci. — V nedeljo dne 5. t. m. je bila v Sokolskem domu vinska trgatev, ki pa je bila radi slabega vremena žalilob slabo obiskana. — Nedeljska predstava veseloigre »Poslednji mož« je odpovedana. Srečna je misel, da se je »vedel abonma za predstave, ker se bo s tem obisk gotovo povečal. Priporočamo pa le, naj se predstave prično točno ob napovedani uri. Tudi naj se ne pušča v dvorano vinjenih oseb. — V nedeljo 12. t. m. se je uprizoril v farni cerkvi koncert Reakcionarnim glavam tržiških pobožnikov ta stvar ne prija in skušajo odvratiti ljudje od obiska, češ »greh se bo vršil v cerkvi«. — Vsem prijateljem »kuheltajca« svetujemo, naj nikar ne zavajajo s svojim slabim zgledom še druge. Za enkrat dovolj, prihodnjič kaj več.

POLZELA. Sokolsko društvo na Polzeli priredi dne 12. t. m. (v nedeljo) v teatralni dvorani v kolodvorski restavraciji na Polzeli običajno »Vinsko trgatev«, združeno z nastopom vseh oddelkov v skupinskih slikah na odru. Prijatelje našega društva vabimo k obilni udeležbi. — Odbor.

SOSTANJ. Dne 2. oktobra se je na zboru Obrtnega društva v Šostanju ugotovilo, da so predpisani davki posameznim obrtnikom veliko previsoki, v nekaterih slučajih celo večji kot dotični sploh napravi obrata. Ugotovilo se je tudi, da polovica obrtnikov tega davka ni zmogla plačati in da je v tej predpisan višini sploh neizdržljiv. Večina obrtništv se je izrekla, da bodo morali svoje črtne pravice odjaviti. Ker so te razmere neizdržljive, se je Obrtno društvo obrnilo potom posl. Pušenjaka na finančno depegaico v Ljubljani, davčno oblast v Slovenjgradu in ministrstvo v Beogradu, da izposluje začasno ustavitev izirjanja tega previsokega odmerjenega davka tako dolgo, da bo zakonitim potom mogoče popraviti to krivico. Ne doživimo izvršuje uradništvo, da je to stanje zakrivilo ono po svoji krivdi, temveč so krivi predpisi in zakoni, ki so tako krivični, da ne bo mogla nobena vlada preko njih.

RECICA V SAV. DOLINI. V soboto dne 4. t. m. so pripeljali za farno cerkev iz mariborske livarne nove zvonove. Prav začudeni smo bili farani, ko smo na velikem 2936 kg težkem zvonu videli zapisano samo imena duhovnikov in ključarjev, dočim so imena onih, ki so se za nabavo zvonov najbolj trudili in prispevali velike zneske, popolnoma prezrli. Seveda, sedaj imajo zvonove in nas več ne potrebujejo. Ne samo dotičniki, ampak razžaljen mora biti vsak, ki mu je znano, koliko truda so imeli nekateri, da se je zbrala vsa ta vsota za zvonove. To je treba pribiti, da bo znano postopanje duhovnikov proti faranom.

domski: Mak. (Poje g. Zathay.) Sledi: Chopin: Etudi v As-duru; Mazurka v H-molu; balada v G-molu.) Izvaja gospodična (na Svajgarjeva) Končno zapoje g. Zathay še Moniuszkovi skladbi: Arijia iz opere »Helka« in arijia iz opere »Hrabina«. Spored bo izbrpan s »Poljski plesi op. 37.«, katere bo svirala gđ. Svajgarjeva.

Koncert Josipa Rijaveca v celjskem mestnem gledališču V nedeljo, dne 12. tega meseca gostuje v celjskem mestnem gledališču naš slavni operni tenorist Josip Rijavec, ki pojuje na svojo češkoslovaško turnejo. Celjani naj poknežijo, da zmajo ceniti visoko umetnost svojega rokaka, ki uživa velik sloves ne samo v naši domovini, temveč po raznih drugih evropskih državah.

Tržiški kvartet v Zagrebu. Tržiški komorni kvartet pod vodstvom prof. Jančoviča nastopi v nedeljo, 12. t. m. dopoldne v Zagrebu, kjer bo sviral kvartet skladateljev Beethovna, Ravela in Boccherinija. To bo prva ekskurzija italijanskih komornih glasbenikov na jugoslovenska tla. Kmalu za njimi obišče Jugoslavijo tudi znani Cezar Barison.

Program letošnje »Scale« v Milanu. Slovitna milanška »Scala« uprizori lotos niz oper svetovnega slovesa. Med njimi prinese na oder delovno novosti, in sicer: La cena delle baffe, ki je zložena na Sem Benellijev tekst »Okrutne žene«; I cavalieri di Ekebu, Puccinijev najnovejšo delo »Turandot« in »Il diavolo nel

PAT in
PATACHON

najbolj priljubljena svetovna
komika gostujeta

od jutri dalje v kinu
,Ljubljanski dvor'.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.
Sobota, 11.: »Šest oseb išče avtorja«. Premijera. Izv.
Nedelja, 12.: »Moč teme«. Izv.
Ponedeljek, 13.: Zaprtlo.

Ljubljanska opera.
Sobota, 11.: »Majska noč«. C.
Nedelja, 12.: »Netopir«. Izv.

Šentjakobski oder v Ljubljani
Nedelja, 12.: »Kirke«.
Torek, 14.: »Kirke«.

Celjsko gledališče.
Nedelja, 12. ob 16.: »Rokovnjači«. Znižane cene. Ob 20.: Koncert tenorista Rijavca.

Mariborsko gledališče.
Sobota, 11.: »Narodni poslanec«. (Premijera.) C.
Nedelja, 12.: »Narodni poslanec«. B.

Ponedeljek, 13.: Koncert tenorista Rijavca.
Sobota in nedelja v ljubljanskem gledališču. V soboto dne 11. oktobra se vrši v drami premijera Pirandellove igre: »Šestero oseb išče avtorja«, ki se sedaj igra na vseh večjih odrih cele Ev-

rope. Premijera se vrši kot izven predstava. Opera ima zvečer »Majsko noč« za red C. V nedeljo je v operi »Netopir«, v drami pa »Moč teme«; obe predstavi sta izven abonmaja.

Mariborska drama

Maribor, dne 9. oktobra.

Lansko dramsko sezono smo zaključili s precejšnjo disonanco. Gledališče so celo sezono gnjavile denarne težkobe, s katerimi smo tudi letos pričeli in še n strahom gledamo v razvoj politične krize, ki bo oplazila tudi naše gledališče. Skupščina naj bi namreč končno rešila vprašanje izrednega kredita za tekoče leto mariborskemu gledališču. Dokler bo tako z našimi financami, se bomo seve morali z marsičem zadovoljiti, publika in gledališko vodstvo, čeprav bomo mrmrali vsi skupaj. Poleg teh denarnih skrbi nas je lani jezil tudi nesmeten repertoar, ki nam je dajal enkrat ultra ekscentrične stvari, kot »Onstran življenja«, česar pismeje niti Zagreb ni prebavil, potem so hoteli zopet zadostiti naši duševni potrebi z »Divjim lovem«, ki ga poznajo menda že vsi vlašjanj v naši ljubli dolini šentflorjanski. Ob sklonu sezone pa so zopet govorili, da nam bodo dali celo Hamleta,

za katerega nismo imeli ne odra, ne opreme in ne esobja.

Na ljubo dobremu razvoju in mizernim financam pa smo bli mimo vseh teh elektratur precej diskretno. Dvomimo pa, da smo s tem stvari ravno koristili. Publika ni bila našega mnenja in je letos zelo slabo zasedla abonmaje. Zato bomo odselej pustili kritikom, da sodojo čisto po zaslugi in le strogo objektivno. Kar je zdravo, naj obvelja. Odločati mora samo umetniška zmožnost in nič drugega. Bala last naj odpade.

Pri vsaki dramski predstavi smo lani opazili zlasti občutno vrzel mladostnih ljubimk. V tem oziru je napravila uprava letos energično remedium. Angažirala je dve simpatični, mladi igralki gđ. Kovarčičevo in Gabrijelčičevo, ki sta fahitično pomladili in oživeli našo dramo. Obe sta nastopili v prvi letošnji drami, v Cankarjevi farzi »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.

Obe dosednji predstavi sta pokazali s svojo harmonično igro, da si lahko od letošnje drame mnogo obelomaj. Ansambel, ki ga je zbral pri tej lej režiser Vlado Bratina okrog sebe, je zmogel velikega napredka in spopolnitve. Dominiral je seve Bratina, ki je podal čisto poseben tip Zlodeja, izdelanega do zadnje geste, ki je vezala publiko na oder. Zlasti lepa pa je bila njegova scenerija, ki je odgovarjala simboliznim postavam Cankarjeve družbe iz doline šentflorjanske. — Barve,

luči, zaveso, vse je pomagalo k umevanju prelestne Jacinte Cankarjeve umetnosti. Gospodični Kovarčičeva in Gabrijelčičeva sta skušali posebiti Jacinto z milino glasu in mehikimi linijami mladostne devojke. Občinstvo ju je sprejelo simpatično. Svoje resnične umetniške zmožnosti pa nam bosta seve morali šele pokazati v pravi drami. Tudi njuna ekspletorica ni bila slaba.

Od ostalih igralcev bi omenjali zlasti siguren in eleganten nastop Zeleznika v umetnišku Petru. ganljivo in naravno milino popotnika Harastoviča, tip učitelja. Šviligoja g. Kovčič, dobri pa so bili tudi vsi ostali. Le zunanjost župana Groma je spominjala preveč na kmečke ljudske igre. Celotna predstava je nudila res zakrožen utis, resnično umetniški užitek, kot si ga je zamislil vedno originalni in duhoviti Ivan Cankar.

Mladinski koncerti prof. Jeraja v ljubljanski filharmoniji. Na inicijativo gospoda prof. Jeraja se bodo mladinski koncerti v letošnji glasbeni sezoni pridno nadaljevali. Kot prva pride na vrsto 12. tega meseca glasba Poljakov. Spored bosta izvajala kons. prof. gđ. Mara Svajgarjeva in član ljubljanske opere g. Hugo Zathay. Uvodno besedo bo govoril gospod skladatelj Adamič, nato pa sledi program: Karlovica: Sklad piersve gwiazdy; J. Gall: Tajna ljubavi; K. Scymanski: Daleko zostak awink; S. Niewia-

Domače vesti

* Kulturno, umetniško in socijalno delo našega žensstva. Od 28. oktobra do 4. novembra se vrši v Beogradu sestanek «Male ženske antante». Ob tej priliki bo prirejena razstava umov (knjiž, slik, kiparskih in umetniških del) ter pregled ženskega dela na socijalnem polju pri narodnih «Male ženske antante». Za razstavo vlada zlasti med ženskim vseh pokrajinah naše države veliko zanimanja.

* Angleška jahta v Splitu. V sredo popoldne je priplula v splitsko luko angleška jahta «Endymion» s šestimi angleškimi potniki. Jahta se nahaja na potovanju po Jadranskem morju in je že posetila luke Kotor, Gruž in otok Korčulo. Iz Splita odpluje še v Trogir, Sibenik in Zadar.

* Podatki o vojaških osebah v pokopu. Ministrstvo vojne in mornarice so potrebni radi evidencije spiski onih vojaških oseb iz bivše avstro-ogrske monarhije, ki so bili upokojeni še za časa Avstrije. Vsi prizadeži se opozarjajo, da pošljejo do konca tega leta komandi vojnega okruha pismene podatke, ki morajo obsegati sledeče točke: čin, v katerem je bil upokojen, ime in priimek, s koliko leti službe je sledila upokojitve, kakšno sistematično plačo je imel poslednje leto, ko je bil upokojen in od katere državne blaginje prejema sedaj pokojnino.

* Pravilnik k zakonu o zaščiti delavstva. Ministrstvo za socijalno politiko je podpisalo uredbo in pravilnik za izvedbo zakona o zaščiti delavcev. Pravilnik ureja čas v trgovskih podjetjih, odpiranje in zatiranje delavnic ter prinaša določbe o delovnem času v industrijskih in rudarskih podjetjih.

* Lepo prosvotno delo. V Beograd se je vrnil te dni ruski učenjak Grigorij Petrov s svojega potovanja po Sandžaku, Črni gori in Bosni, kjer je imel okoli 1200 popularnih predavanj.

* One telefonske naročnike, ki so kupili telefonski imenik, za celo kraljevino, opozarjamo, da izide v kratkem I. doatek k imeniku. Dobiti ga bo brezplačno pri vseh večjih telefonskih centralah ali pa naravnost pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani, Sv. Jakoba trg 1.

* Hilen. Dana se v Ljubljani poroči g. Adolf Jura, trgovec in posestnik, z gđ. Vero Walkandovo. Bilo srečno!

* Igra narave. Gospodična Roza Cimperšek iz Sevnice nam je poslala zrele jagode, ki jih je našla dne 8. t. m. pri vinogradu v Podvinah v bližini «Lisec». Za sedanjí letni čas gotovo zelo redke sluzaji.

* Prošnja. Do narodno zavednega občinstva in ljubiteljev šole so obrača občinstva šola v Križevcih v Prekmurju s sledečo prošnjo. Ker ji primanjkuje učnih pripomočkov in je širša domovina tukaj malo poznana, vlijudo prosi zavedno občinstvo, ako bi ji hotelo poslati par komadov krajevnih razglednic (lahko popisanih) ali slik važnejših krajev naše domovine, katere bi se porabile pri zemljepisnem in zgod. pouku. Morda pa najde kdo tudi na kakoli polci kako zaprašeno staro knjigo, katero bi lahko pogrešal, naši revni knjižnici pa bi bila zelo dobrodošla.

* Nemško politično društvo za Slovenijo je imelo dne 1. t. m. v restavraciji Halbwil v Mariboru letni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Karel Nassko, posestnik in pisarniški vodja pri dr. Orošu v Mariboru, namestnik dr. Walter Riebel, odvetaik v Celju, drugi namestnik Valerijan Sprusehina, mehanik v Ptuj, tajnik Friderik Grillez v Mariboru, zapisnikar dr. Hans Schneider, odvetaiški kandidat pri dr. Mühleisnu v Mariboru, blagajnik Karel Mayer v Mariboru, njegov namestnik Viktor Nedogg v Mariboru, odborniki: Franz Kreluz, inž. Rudolf Kiffman, dr. Lothar Mühleisen, namestniki Hans Schuller, Karl Wesenschegg v Konjicah, dr. Herman Wiesthaler, odstavljajo.

* Kampanile. Poleg teh del se uprizori več Wagnerjevih oper (Rensko zlato, Walkura), nekaj Verdijevih del (predvsem «Trovatore») ter Debussyjeva «Pelleas in Melisanda». Scenja se odpravi 15. oktobra z Boitovim «Neronom», katerega bo dirigiral Toscanini.

* Tkalčev koncert v Zagrebu. V torek, 14. t. m. nastopi v Zagrebu čelist Juro Tkalčič s spremstvom prof. Ličarja. Kmalu po tem koncertu se odlični virtuoz poda zopet na daljšo turnejo v inozemstvo.

* Zagrebška klavirska umetnica Fina Šapira je te dni vnovič nastopila pred zagrebško javnostjo in je svirala skladbe Beethovna, C. Franka, Debussyja in Chopina. Kritika hvali njen moški udar na klavirju, poudarja pa, da baš njeni igrni nedostaja vseh fines, ki so jih poslušalci vajeni pri ženskih klavirskih virtuosih.

* Reanžiran je igralec beogradskega dramskega gledališča g. Milorad Petrović, ki je bil po svojem 25 letnem odeskem delovanju v Beogradu lani upokojen in prestavljen v Skopje. Sedaj je določeno, da se ima vrniti v Beograd, kjer zasede zopet svoje prvine mesto.

* Novosadsko gledališče v redu. Novosadsko gledališče, ki je bilo zadnje čase v popravilu, je sedaj že tako preurejeno, da se predstave lahko zopet vrše v njegovih prostorih. Redna sezona se je zato preselila iz bioskopa «Sloboda» v pravi Taliani hram.

ni notar v Mariboru, Max Ussor, klepar v Mariboru, Paul Drolenig v Mariboru, Adolf Mrawlag pri trdnji Woschnagg v Sošanju in Andreas Drolenig v Rogatecu. Priporočamo slovenski javnosti, da si izživajoče germanizatorje v Sloveniji bliže ogleda, posebno ko hodi kupovat k obrtnikom in trgovcem.

* Velik vlom v Litiji. V noči na 7. tega meseca so neznaní vlomilci udri v manufakturno trgovino trgovca Maksa Lajovicja v Litiji ter odnesli za 50.170 Din manufakturnega blaga. Tatovi so morali dobro poznati notranje prostore trgovine in so blago odpeljali iz Litije brzokone z vozom. O tatvini, ki je bila izvršena na zelo rafiniran način, so bili takoj obveščeni orožniki, ki sedaj v zvezi s policijo zasledujejo vlomilec.

* Aretacija komunista. Policija v Vrhu je aretirala te dni opasnega komunista Stjepana Toma, ki je poteval po Banatu v svrhu propagande. Pri njem so našli mnogo obtežilnega materiala, osobito pisem iz Moskve. Kot posredovalnica za dopušljanje in dopušljanje dopisov mu je služila dunajska komunistična centrala.

* Zvernistvo nezakonske matere. — Te dni so orožniki iz Sabca izročili beograjskemu sodišču delavko Gino Matič, ki je izvršila pred nekaj dnevi gnusen zločin. Kot izvoljenka Milana Velisavljevića je rodila nezakonsko dete moškega spola. Dete ji seveda ni bilo po volji in zato je sklenila, da ga čimprej spravi s sveta. Pograbila je otroka in ga toliko časa stiskala, da je izdihnil, nato pa ga je vrgla v Donavo, ki ga je kmalu vrgla na breg in to prav v bližini hiše, kjer je stanovala brezsrčna mati. Ljubimec nezakonske matere Velisavljević je vrgel nato okostje v neki jarek, kjer se navadno odlagajo smeti in kosti. Zvečer so psi zavohali jarek in otroka popolnoma ogledali. Drugi dan so našli ljudje otrokove kosti raztresene tudi po dvorišču. Uvedena je bila takoj razprava in Milan Velisavljević je bil takoj aretiran. Svoj zločin je priznal. Aretirana je bila tudi brezsrčna mati, ki jo bo gotovo doletela zaslužena kazen.

* Razkrinkano dražstvo železniških zmovočev. Novosadska železniška policija je aretirala te dni Ivana Biliča, ki je po vojvodinskih železnihh kradel potnikom denar in blago. Pri zaslišanju je izjavil, da je član organizirane družbe, ki deluje po celi državi in ima svoj sedež v Zemunu. Na podlagi Biličevih izpovedi je policija aretirala 8 članov te pisane družbe. V njih stanovanjih so našli ogromne vsote denarja in drugih ukradenih predmetov.

* Železniška nesreča v Beogradu. V četrtak zjutraj se je zgodila na postaji v Beogradu železniška nesreča, ki sicer ni zahtevala človeških žrtve, vendar pa povzročila materialno škodo. Pri premikanju je vlak zadel na vagon, ki so stali na tiru. Vagoni so popolnoma razbiti, strojevodja in neki železničar pa sta bila težko ranjena.

* Zanimanje bo vzbudila pri vseh hišnih gospodinjah, šiviljah, krojačih, čevljarjih itd. vest, da se je šivalni stroj zopet nanovo izpopolnil. Je to «Stoewerjev» šivalni stroj, ki ima to novo posebnost, da ima pogrelni transporter «Grabelje». Z enostavnim premikom transporterja je stroj takoj pripravljen za šivanje, za šivanje, vezanje ali zakrpanje, kar je nadvse pripravno, praktično in enostavno. Stoewerjev stroj je vsled tega med vsemi drugimi stroji najbolj priporočljiv. Valed fine, precizne mehanike ima stroj nad vse miren, gladek tek, je lahek v pogonu in ne utruja, tudi ako se ga poslužuje neobičajno dolgo časa. V trpežnosti, vsled katere sploh ne rabi nikdar popravil, je za ta stroj določeno 15 letno jamstvo. Brez dvoma je, da bo ta stroj kmalu zaslovel tudi po vseh naših gospodinjah, pri šiviljah in krojačih, kar je uverno z ozirom na izredne njegove vrline. Zaloge teh strojev ima v Ljubljani Ludvik Baraga, Selenburgova ul. 6-I. d., kjer se tudi brezplačno poučuje na «Stoewer» šivalnem stroju. Glej današnji oglaš. 2177

* Novozgrajeni most čez desni rovak Ljubljanice na Fužinah je od pondeljka 13. t. m. pa do sobote 18. t. m. za vsak promet zaprt, le prehod za pešce je dovoljen.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

* Inskripcija na univerzi v Ljubljani je podaljšana do vključno 18. oktobra 1924.

Moderno oblikuje

in okusno nakiti dameke klobužke tako modni salon

Stuchly-Maške, Židovska ulica

Colombo Ceylon Tea

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 1924a VII

Iz Maribora

* Spominski shod ob obletnici koronške plebiscita priredi danes v soboto ob 20. uri v vestibulu Narodnega doma Orjuna.

* Mariborski drobž. Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev akcije za torej dne 14. t. m. javen društven shod v vestibulu Narodnega doma. — Ljudska knjižnica vabi gospodične in gospode, ki bi bili voljni sodelovati danes in jutri pri nabiralnem dnevu, da se zglasijo danes ob 14. ure in jutri ob 8. ure dalje v Ljudski knjižnici v Narodnem domu, I. nadst., kjer dobe potrebne listke. — Mariborski odvetaiki in notarji so naprosili predsedstvo mariborskega okrožnega sodišča, da upelje zopet pretrgano uradovanje v zimskem času. — Policija je dobila zopet iz Avstrije štiri potepuhe, ki so jih tam oblastva izgnala radi delomrznosti in tatvin.

Iz Celja

* Zalni dan vojnih invalidov v Celju. Udruženje vojnih invalidov, vdov in sirot kraljevine SHS podružnica Celje priredi dne 19. t. m. žalni dan za padlimi in umrli vojniki in žrtvami svetovne vojne. Da se kruti bedi in pomanjkanju za žrtvami preostali vsaj nekoliko opomore, je sklenila podružnica prirediti isti dan v prihodnem revežem cvetlični dan.

* Nalezljive bolezni v Celju. Kalor se je izvedelo od sanitetnih oblasti, je izostalo v zadnjem času v mestu Celju in v bližnjem okolišju vsako novo obojenje na nalezljivih boleznih, zlasti na škrlatniški. Začetkom školskega leta je mestni magistrat celjski kot sanitetna oblast odkvil, da so se pregledali na osnovnih, strokovnih in srednjih šol vsi učenci in učence z namenom ugotoviti kak sumljiv slučaj na škrlatici. Preiskave so bile vse negativne. Celjska javnost bo to poročilo gotovo vzela z zadovoljstvom na znanje.

* Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestu Celju ob 28. septembra do 4. oktobra t. l. Škrlatica: od prejšnjega tedna ostali 4, ostanejo v nadaljnji oskrbi 4. Ušeni: od prejšnjega tedna ostali 1, ozdraveli 1.

* Sportni klub Celje priredi v soboto dne 11. t. m. ob 20. uri v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma veliko vinsko trgatavo s pestrnim programom in plesom.

* Policijska kronika. Tedensko poročilo ob 1. do 7. t. m. Aretacij je bilo izvršenih v Celju 14: 1 radi hujšodelstva po § 129. kaz. zak., 1 radi prestopka tatvine, 1 radi suma tatvine, 6 radi vlačugarstva, odnosno beračenja in 5 radi ekscesov v pijanosti. Prijav je bilo vloženih 42.

* Ponočni napad. Ivan Cizej iz Trnave pri Gomilskem je imel dne 7. oktobra v Celju opravke. Ko se je vračal ponoči z vozom skozí Levec pri Celju, so ga napadli neznani fantje ter mu z nožem prizadeli več poškodb na glavi in po rokah. Oddali so ga v celjsko javno bolnico.

* Nogo si je zlomil v železnici v Štoreh delavec Fridel Jakop. Padla mu je težka železna cev na nogo. Oddan je bil v celjsko javno bolnico.

Iz Primorja

* Poslednji mož v Idriji. V soboto, 4. t. m. in v nedeljo, 5. t. m. so igrali idrijski diletantni zabavno komedijo «Poslednji mož», katero je medavno založila «Tiskovna zadruga» v Ljubljani. Igra je uspešna nad vsako pričakovanje dobro, ker je zelo prikladna za manjše podeželske odre.

* Otvoritev planinske kočje na «Kriških poteh». 12. t. m. odprli planinsko kočjo podružnica italijanskega planinskega društva v Juljski Krajini na slovečih «Kriških poteh», ki ležijo med Razorom in Triglavom. Pred svetovno vojno so hoteli istotam otvorili kočjo Slovenci.

* Kamiljon ga je povozil. V sredo zjutraj se je pamikal iz Ajdovščine proti Šturjam pri Corici z lesom obložen kamiljon, na katerem se je vozil tudi 4letni Gregor Pajš iz Višnji. Med vožnjo se je Pajš hotel popraviti na sedežu. Pri tem mu je spodročil in nesrečnik je padel naravnost pod kolesa, ki so ga povozila. Zadolbil je težke poškodbe in zdaj se v gorški bolnišnici bori s smrtjo.

* Zavedni Solkanec. Solkanske matere so pri vpisovanju svojih otrok v prvi in drugi razred ljudske šole brez izjeme zahtevale za svoje otroke tudi dodatni pouk v slovensščini. Čast taki zavednosti!

* Obešene na zvonovi vrvi. V zvoniku cerkve Sv. Jakoba pri Trstu se je te dni pripetila nenavadna dogodivščina. Par dekcev je zvečer zvonilo «Zdravo Maribor». Med temi nepoklicanimi cerkveniki je bil tudi 16letni Josip Volk. Tekom zvonjenja je eden izmed zvonilcev nenadoma izpusil vrv, ki je zajela Volka v zanjiko ter ga potegnila kvišku. Dečka je parkrat dvignalo ter ga nato vrglo na tla. Zgodilo se mu ni nič hudega, a njegov strah je bil tolikšen, da je vsled tega doživljal dolgi živčni napad in mu je bila potrebna zdravniška pomoč.

* Sedemdesetletnik gorškega nadškofa dr. Sedeja. V četrtak, 9. t. m. je praznoval gorški knezoškoof dr. Fran Sedej svoj sedemdesetletnik. Jublantu so bile ob tej priložnosti izročene številne spomenice in poklonile so se mu razne organizacije gorške dežele. Da so bili med voščilci v prvi vrsti slovenski rojaki, menda ni treba naglašati.

* Obsoda odgovornega urednika «Goriške Straže». Te dni se je vršila na gorškem sodišču zanimiva obravnava zoper Poldeta Kemperla, odgovornega urednika «Goriške Straže». Obtoženec se je moral zagovarjati radi prestopka zoper kazenski paragraf 247. (ščuvanje socialnih razredov), v konkretnem slučaju radi objave članka: «Ne bojte se onih, ki vam...

umore telo», ki je izšel o priliki odpusta dveh sotrdkov uradnikov slovenske narodnosti v Tolminu. Za to dejanje je gorško sodišče obsodilo Kemperla na štiri mesece in petnajst dni zapora in še na 75 lir globe ter na povračilo sodnih stroškov. Obsodba je vzbudila v Juljski Krajini splošno ogorčenje.

Pismo iz Dolnje Lendave

Kakor čujemo, je prosvetni minister dr. Korošec na zahtevo poslanca Klekla zopet dovolil madžarski paralelki k I. in II. razredu lendavske osnovne šole. Ali je šlog nas Slovence res ustvaril samo v prostem drugim narodom? K vsemu temu, kar dela vlada, manika le še izgon Slovencev iz Prekmurja, drugo je že itak vse pokvarjeno. Kar naši ljudje tu v svojem idealizmu dosežejo dobrega, jim z enim mahom podere nespameten odjek. S kakim navdušenjem naj se potem še lotijo ljudje dela in čemu? Klekl s svojimi «Novinami» goji sovraštvo do vsega, kar ni iz Prekmurja — na drugi strani pa ga razni ministri še podpirajo. V takih razmerah delati z veseljem in navdušenjem? Kdo sme kaj takega zahtevati?

Kar je prišlo semkaj naših ljudi, posebno prosvetnih delavcev, jim nihče ne more očitati nedelavnosti in odrekati idealnosti. Seveda je naša idealnost združena s celoto slovenskega naroda in naša nacionalno vzgojo, ne pa s prekmurjskim separatizmom. Kot Slovenci nikakor ne moremo soglašati z ljudmi, ki so bili vzgojeni v namene, da raznarodujejo naš narod. Učiteljše v Čakovcu je namenoma vzgajalo janičarje, ki jih je potem madžarska vlada pošljala na šole, kjer so potujevali hrvatsko dečo. Ravno zato je hrvatska uprava po prevratu vse dotične učitelje izgnala. Nikakor ne moremo tudi soglašati s politiko vlade, po kateri se podreja učiteljstvo v madžarskem duhu vzgojenemu nadzorniku. Naše učiteljstvo je za svoje narodne ideale že mnogo žrtvovalo in je pripravljeno žrtvovati še več. Zato pa protestiramo proti vsem narodnim škandalom neglede na to, da se novepočeni nadzorniki hvali v «Slovincu» z bogve kakimi slovincami. Za nas je merodajna naša narodna slovnica, in te se Koutler v madžarskih šolah gotovo ni učil. Spravljanje podrobnih učnih načrtov v javnost, kar

Iz življenja in sveta

Anatol France v agoniji

Odkar so se pred meseci pojavili glasovi, da je pisatelj Anatola Francea priklenjen bolezni na posteljo, se razburjače vesti o njegovem opasnem stanju kar nočejo ustaviti. Listi so sicer parkrat javili, da se pisatelju zdravje obrača na bolje, toda informacije, ki prihajajo iz bolnišnice neposredne bližine, pričajo, da je temu drugače. Vse kaže na to, da bo Franceova agonija dolgotrajna.

Pisatelj Robert Kemp, ki je nedavno posetil bolnika, podaja o njem sledečo sliko: V hiši slavnega bolnika vlada popoln mir. Skozi železna vrata stopim na vrt, kjer se vrste okleščena drevesa in kjer stoji sredi razne kamniti kip Falconeta, kiparja iz šestdesetih. Služkinja - blondinka, ki me je sprejela pri vstopu, se podviga do enega izmed onih, katerim je dovoljeno bivati v mojstrovni bližini. Naposled me nekdo odvede k njemu.

Anatol France je še vedno pri zavesti in obvlada samega sebe. Njegova železna konstrukcija se že pet let bori zoper trdovratno bolezen. Odpor starca je velik in se ne da zlomiti s par udarci. Na moje vprašanje, kako se počuti, pravi: "Umiram..." In tako leže nazaj, pričakujoč mimo in dostojanstveno, kdaj pride ponj božja dekleta. Časih se ga loti spanec, toda ne za dolgo. V spanju pa se nenadoma dvigne kakor bi hotel vstati. Ali trpi? Na zunanje kaže tega. Toda vendar se od časa do časa obrne k okoli in vzdihne: "Ne glejte me! Saj sem tako grd!" In na pragu smrti ga ne vznemirja nobeno vprašanje ter ga prav nič ne grize vest. Nobene bojazni, nobenega strahu ne izdaja njegovo lice. Prej se je zanimal za ta ali oni kos starinskega pohištva, na katerem mu je obstalo oko. Sedaj je tudi to minilo. Ne pride mu na misel niti mesto, kjer bi želel biti pokopan. Tako umira veliki starček, miren in tih: novodobni Voltaire z dušo Cyrana de Bergerac, potomec Galceva, skeptik s ponosno glavo, mojster, ki je zabredel v prah starin ter je odkril v tem prahu diha večnosti, ki se je strnila z njim v eno.

Jackie Coogan v Atenah

Jackie Coogan je, kakor pravijo vsi njegovi poznavalci, najslavnejši otrok, kar jih je kdaj živel pod soncem. Nedvomno pa igra pri tej njegovi slavi velikansko ulogo reklama, ki ga je šele postavila na mesto, katerega zavzema v življenju naše generacije. Poleg tega pa je seveda tudi res, da je Coogan nadpovprečno dete, otrok, ki ga je narava odlikovala s tolikimi sposobnostmi, da stoji čisto po pravici tam, kjer ga vsi občudujejo.

Zadnjič smo poročali, da je malega Coogana sprejel papež v posebni avdijenci. Mladi, niti ne 10letni filmski zvezdnik Amerike je torej v Evropi deležen sprejema, kakršnega uživajo v normalnih razmerah samo kronane glave. Iz Rima se je Jackie peljal na Grško, kamor je došel po divni vožnji čez Jonsko morje. Njegov prihod v Atene je bil nekaj resnično izrednega. Malega junaka sodobnega filma je takoj sprejel v posebni avdijenci predsednik grške republike admiral Konduriotis ter se z njim spustil v daljši razgovor. Na vprašanje, če je že videl predsednika ameriških Zedinjenih držav, je odgovoril Coogan admiralu, da bo smel pred Coolidgeov obraz šele potem, ko bo osebno znan z vsemi evropskimi državnimi poglavarji.

Dnevi Coogana na Grškem so bili prave dni brezmejnega trumf in veselja. Ko je šel mladi zvezdnik v spremstvu svojih staršev skozi Atene na Akropolo in v Parthenon, mu je tvorila špalir na cestah deset in deset-

tisočglava množica siromašnih otrok. Na Akropoli se je vršila velika svečanost. Bil je mladinski dan, katerega so zvezdniki na čast priredili atenski otroci. Grški časopisi poročajo, da v novem času ni bilo tako pomembnega dne v Atenah. Coogan je ponosno korakal skozi špalir čet, ki so ga sprejela kakor kakšnega cesarja ali kralja. Atenski šolski otroci in zlasti begunci iz Male Azije so vzklicali mlademu zvezdniku ter ga nosili na rokah okoli. Na Akropoli je Coogan izpregovoril. Spominjal se je milijonskih vrednosti, katere je pripeljal s seboj iz Amerike za revno armensko dečo. Po svojem govoru se je razjokal in z njim vred so jokali vsi navzoči, stari in mladi. Nič manj prisrčno in genljivo je bilo slovo malega filmskega zvezdnika od grške prestolice. Vihale so zastave in na tisoče rok je mahalo z robc, Jackie Coogan pa si je brisal solze, ki so mu tekle po licu.

Iz Grške odpotuje Coogan na Dunaj, kamor ga je povabilo filmsko podjetje "Apollo". Ker je na Dunaju zvezdnik še bolj znan kakor drugod, mu pripravljajo tudi tam sprejem s kraljevskimi častmi. Dunaj bo postal na ulice na stotisoče oči in rok svojih mladih in starih. Tekle bodo zopet solze in ljudje bodo imeli na jeziku nekaj dni samo tega slavnega otroka.

O Cooganovem zasebnem življenju je dala dožekova mati, ki je rodom Francozinja, nekemu novinarju sledeča pojasnila:

Jackie vstane zjutraj ob sedmih, h počitku pa leže zvečer ob osmi uri. Deček ima svojo guvernanta, katerega podučuje o vsem potrebnem. Jackie ima čudovito razvit dar za koncentracijo misli. Posebno ga zanima zemljepis in zgodovina ter čitanje. Računstvo pa ga ne veseli posebno. Pa saj je tudi vseeno. Za njegove računske skrbe že drugi... Najljubša Cooganova knjiga je Kiplingova povest o džungli, njegova najmilejša zabava pa je plezanje po drevesih.

Vsako jutro ko deček vstane, se najprej okopa v mrzli vodi. Ta kopel mu baje zelo prija. Potem odide v atele, kjer se vadi za filmske nastope. Njegova najljubša igra je branje velike žoge, pri čemur mu pomaga njegov oče. Cooganu zelo diše slaščice, toda deček jih ne sme pokusiti. Tudi kar se tiče denarja, ga drže roditelji zelo tesno: Jackie doli tedensko samo šest dolarjev gotovine.

Mnogi listi in ljudje ugibajo, kaj bo z malim zvezdnikom, kadar odraste. Tega ni mogoče povedati. Coogan ima sedaj svoje muhe ter ga veseli enkrat ta, drugič zopet oni poklic. Kaj bo iz njega, se bo videlo šele pozneje. Zaenkrat ostane kar je, to je filmski igralec, kajti noben poklic ni zanj lepši in plodonosnejši od tega. Sploh je vseeno, če si bo kdaj izvolil kakšen poklic ali ne. Premoženje, ki si ga je prislužil s svojimi dosedanjimi filmskimi nastopi, je tako ogromno, da mu lahko zadošča za sto let, če mu jih je Bog toliko namenil.

16-letni gledališki ravnatelj

V torek se je vršila pred sodiščem na Dunaju kazenska razprava proti 16letnemu Ivanu Stögerju, ki je posebejljena vojna in poveljna konjunktura.

Stöger je bil proti koncu vojne dijak na trgovski šoli. Je to zelo bister deček, ki se izredno lahko in spretno prilagodi vsakemu položaju, na drugi strani pa ima posebnega veselja do vztrajnega in vestnega dela, ki bi mu neslo le majhen dobiček. Ko je zapazil, kako vse okrog njega izrablja vojno in poveljno konjunkturo, je sklenil, da stori to in on. Obesil je šolo na klin — sicer bi ga bili izklju-

žili — in se vrge z vso silo na verižništvo. Nekoč je prodal dva voza žitnih pridelkov svojega očeta, ki je posestnik in z izkupičkom začel uspešno verižiti. In tako je šlo vedno dalje. Denar se mu je kopičil in s tem je rastle pohlep po še večjih dobičkih. Z vso silo se je vrge Stöger na verižništvo, v prvi vrsti z živili, in je bil že s 15 leti rutiniran živinski trgovec. Kupčije so šle tako dobro, da je imel že s 17 leti eleganten voz z dvema iskričastima konjema, ki sta vzbujala pozornost občinstva.

Pa to ni zadostovalo mlademu pustolovcu. Vpisal se je v Arnauevo gledališko šolo in se vozil v ta zavod vedno le s svojim vozičkom. Izšlo se je hotel za prvovrstnega komika. Toda pri vsem tem ni zanemarjal kupčije in je postal ugleden dobavitelj vojaških oblačil za skladišče v Brunnu v Avstriji.

in sedaj pride najlepše. Kupčije, dovoljene, še bolj pa nedovoljene, so napravile Stögerja za imovitega moža. Kaj si je izmislila zvita glava? Šel je in vzjel mesto na gledališče v Badnu pri Dunaju, ki je bilo zaradi finančnih težav dotlej zaprto v najem. S 1. majem 1920. je postal komaj 16letni deček gledališki zakupnik in je otvoril tudi areno. Sklepal je pogodbe z najrazličnejšimi gledališkimi ansambli na Dunaju in s posameznimi igralci, celo svetovnega slovesa. Frkolin je odšel v usodi starih igralcev! Gledališče v Badnu je šlo takrat sijajno, tako da je Stöger na zahtevo angažiral lasten ansambel, obstoječ iz 107 ljudi, včevšč godbenike in tehnične osebe. Njegovo delovanje kot gledališki vodja se je razširilo tudi na odre v Wiener Neustadtu, Berndorfu, Neunkirchenu in Mödlingu, ki jih je najel za gostovanje.

Prihodnje leto so se razmere nenadoma izpremenile, in v februarju 1921. je bil Stöger naenkrat brez denarja. Pobegniti je moral iz Badna, ker ni imel več sredstev, da bi plačal svoje ljudi. Tako je končal svojo karijero kot gledališki ravnatelj. Dečko se je posvetil potem cirkusu in je prepotoval vsa večja mesta v Avstriji. V novembru se je povrnil v Mödling pri Dunaju, kjer pa so ga prijeli in obsodili na pet mesecev zapora radi sleparske krade, kmalu potem pa na sedem mesecev zaradi raznih goljufij. Ko je prišel mladi pustolovec iz jetnišnice, je postal trgovec s premogom.

Zadnje čase je prihajal Stöger vedno bolj v nasprotje z zakoni. Raznim šoferjem, ki so ga vozili in mu zapuili, misleč da je še vedno oni razpisni in izvrstno podkovani verižnik kot je bil znan povsod, je ostal dolžan voznino, pa tudi več je posojila. V maju si je najel avto za vožnjo po Niže Avstrijskem, ki je trajala več kot 24 ur. Šoferja je hotel plačati Stöger s čekom, ki pa že dolgo ni bil več veljaven. Šofer ni hotel sprejeti takega načina poravnave voznine, ampak je dal kratkoma pustolovca prijeti. Šoferju dolguje za to vožnjo tri milijone in pol avstrijskih kron. Vse dolžne voznine znašajo mnogo milijonov. Dečko je ostal dolžan raznim hotelom, restavracijam in kavarnam ter varijetjem in drugim zabaviščem. Vsi njegovi dolgovi znašajo ogromne vsote.

Par ur po svoji aretaciji je bil Stöger zopet izpuščen iz zaporov okrajnega sodišča v Gloggnitzu ob Severniku (Semmeringu), ker je rekel, da gre po denar k svojemu očetu, ki je zelo imovit mož in bo radevolje poravnal vse obveznosti sina. Pustolovec pa je šel k nekemu vozniku v Gloggnitzu in rekel, da je kurir zveznega kancelarja dr. Seipla, da se mu je pokvaril avtomobil in naj ga hitro pelje na Dunaj, ker ima pri sebi važno dr-

Spezialitet!

Usnjeni suknjiči
usnjene obleke.

Sloviti lastni izdelki.

Drago Schwab, Ljubljana.

žavno korespondenco in bo voznik že dobil denar v ministrstvu. Mož se pa ni dal prevariti, ampak se je informiral in dal potem Stögerja kratkoma zapreti.

Mladi pustolovec, ki je sedaj star komaj 21 let, je bil obsojen zaradi vseh teh in podobnih deliktov na 14 mesecev ječe.

× **Zadnja poskušna vožnja Zeppelina.** V četrtek se je vršila zadnja poskušna vožnja Zeppelina "R III" nad Bodenskim jezerom do Konstanz in Ueberlingena, ki je trajala dve uri. Vožnja se je popolnoma obnesla in je vsa posadka z njo zadovoljna. Motorji so delovali brezhibno. Zrakoplov je sedaj popolnoma pripravljen za polet v Ameriko. Najbrže odpluje že danes.

Pred desetimi leti

9. in 10. oktober 1914.

ANWERS — PADEL PRED BITKO V FLANDRIJI. PRZEMYSŁ ZOPET PROST. HINDENBURGOV NEUSPEH.

Na zapadnem bojišču je bil najvažnejši dogodek — zaključek boja za Anwers. Dočim se je belgijska vojska umaknila iz mesta, zapustivši utrdbе, in marširala proti zapadu, so Nemci tipali v izpraznjeno trdnjavo.

Belgijski kralj Albert je odšel z armado proti Ostende, svojo družino je poslal v Anglijo, ministristvo pa se je preselilo v Le Havre v Francijo.

Nemci so poslali zjutraj dne 9. oktobra parlamentarja še enkrat za zahtevo, da se trdnjava vda. Parlamentarjec pa ni našel nikakega vojaškega poveljnika več, marveč so ga vedli na magistrat. Medtem se je mestni župan sam podal v nemški glavni stan v Contich ter izročil kot predstavnik politične oblasti mesto. Nemci so, dasi v zadregi, vendarle sprejeli kapitulacijo s strani politične oblasti; brž nato so nemške čete vkorakale v mesto. Toda tedaj se znova oglasijo severne trdnjavske utrdbе ter prično bombardirati Nemce. Nemški komandant je razjarejen zapretil županu, da zapuste nemške čete mesto in ga prično bombardirati znova, ako se takoj ne izvrši tudi vojaška predaja mesta. Sedaj je županstvo poslalo svoje ljudi na trdnjavne fore ter jim sporočilo situacijo, nakar so se 10. oktobra dopoldne vdale tudi zadnje utrdbе. Na večer so Nemci slavnostno vkorakali v Anwers. S tem je bilo mesto in trdnjava Anwers končno povsem v nemških rokah.

Dočim so se odigravali ti poslednji dogodki v Anwersu, so se ob reki Escant (Schelde) vršili večji boji, ki so imeli odločiti o nadaljni usodi belgijske armade. Nemci so pri Termonden prešli čez reko ter so se držali tik na levem bregu; bili pa so preslabi, da bi mogli napredovati ter ogroziti belgijski umik. Da bi ojačili svoj pritisk, so Nemci zbrali večje sile pri Audenarde ter so že 7. oktobra udarili na sever proti Gandu, kateremu so se približali na 16—12 km. hoteč na vsak način odrezati Belgijcem umik. Toda Belgiji so jih odbili in njihova armada se je mogla brez večjih ovir umakniti proti Ostende. Nemci so prodrali za njimi in dospeli 9. oktobra 8 km severovzhodno od Ganda. Tu pri Gandu so se ob Escant vneli 9. in 10. oktobra hudi boji za prehod; v njih so imeli Nemci prvi dan hude izgube, ki so jim jih prizadeli na pomoč prihajali Francozi. Vendar se Gand ni dal več obdržati; v noči od 10. na 11. oktobra so ga zapustile angleške, belgijske in francoske čete, na kar so vkorakali Nemci v mesto.

Po padcu Anwersa so Nemci še vedno niso čutili dovolj varne, zakaj med La Bassée in holandsko mejo je zeval še vedno prazen, nezavarovan prostor. Skozi katerega so mogli vdreti Francozi in Angličani ter obiti celotno nemško bojno pozicijo. Bilo je treba tedaj zavarovati to mesto, ali še boljše: vdreti v odrtino in obkoliti nasvet-

× **Umoril ljubčka svoje matere.** V Monakovem na Bavarskem se je pripetil v torek čuden zločin. Tvorinška delavka je stanovala v svojim ljubimcem in 13letnim sinom v eni sobi. V torek, ko sta niti in ljubček še spala, je vstal deček in zabodel z velikim nožem moža trikrat v glavo in enkrat v roko. Ko so pritekli sosedi vsled ropota, je spustil sin nož iz rok, nakar je šel v solo, kot da bi se prav nič ne zgodilo. Tam pa ga je policija prišla med poukom. Na policiji je izjavil, da ga je neki sošolec nagovoril k dejanju, denar in zlatino pa naj bi si delila. Morilec je poljubljen deček. Lani ga je povozil tramvaj in so mu morali vsled tega odrezati eno nogo.

Prav iste načrte so gojili Francozi in Angličani; med holandsko mejo in La Bassée je bil še edini sektor, kjer se je dalo prodreti in dospeti Nemcem za hrbet. Toda Joffre se je tedaj pripravil na obkoljevalno ofenzivo in rezultat teh obojestranskih obnovljivalnih priprav so bili silni boji v Flandriji, kakor se imenuje s starim imenom ta predel. To je bila poslednja premikalna bitka prve vojne dobe na zapadu.

V dneh od 8. do 10. oktobra so nastopali le obojestranski kavalarijski oddelki ter se spopadli v predelu med Lille, Armentières, Ypres, Bailleul, Hazebrouck in La Bassée; spopetina so bili v ofenzivi Nemci, potem so jih Francozi in Angličani potiskali nazaj. Toda pešadija se je šele pripravljala zadaj, da nastopi namesto konjenice.

Na vzhodnem bojišču so Rusi v Galiciji nadaljevali svoje umikanje. Avstrijske čete so skoro na vsej fronti došpele do Sana, vendar so Rusi čuvali glavne prehode preko reke še v utrjenih postojankah na levem bregu. Naskoki na Przemysl so seveda neuspešni; ruska armada se je jela odmakati od zapadnih trdnjavskih sektorjev. Baš dne 9. oktobra zvečer so konjeniški oddelki Borojevičeve armade vkorakali v trdnjavo, oproščeno oblegovalcev.

Toda dočim so se odigravale te za Avstrijce ugodne spremembe ob Sanu, se je definitivno ponesrečil Hindenburgov napad ob Visli. Ko so se nemške čete dne 8. oktobra zagnale na ruske pozicije ob Visli pri Ivangorodu in Novo Aleksandriji ter pri Zawichostu, so bile odbite tako temeljito, da je Hindenburg takoj uvidel brezuspešnost nadaljnjih napadov. Rusi so obdržali svoje pozicije; če več prešli so sami v napad ter so 9. in 10. oktobra razvili ob Visli tako močne sile, da so se Nemci in Avstrijci s težavo branili. A najhuje je bilo, da so istočasno Rusi zbirali velike sile pri Varšavi ter se pripravljali, da v smeri od severa obidejo Hindenburgovo levo krilo, razbičejo celotno njegovo pozicijo in ga porazijo katastrofalno. Hindenburg se je ves našt populnoma ponesrečil in Nikolaj Nikolajevič mu je pariral tako sijajno, da je Nemcem zapretila največja nevarnost. Tedaj se je Hindenburg odločil, da vrže svoje čete proti Varšavi, zavzame trdnjavo ter obide rusko desno krilo. Hotel je tedaj prehiteti Nikolaja Nikolajeviča, ali tudi to se mu je temeljito ponesrečilo, kakor se je brž pokazalo. Treba je prav posebno naglasiti, da so pokazali boji v oktobru, da Hindenburg in Ludendorff nikakor nista tako genialna, kakor bi bilo sklenati po zmagah v Mazuriji; Nikolaj Nikolajevič se je izkazal brezdvomno sposobnejšega.

V teh dneh so Avstrijci slabejšim ruskim oddelkom iztrgali Karpatske prelaze ter jih potisnili zopet na galicijska in bukovinska tla. V Budimpešti so si oddahnil.

Kitajske pripovedke

Možu, ki je bil zelo grd, so rekli nekoč prijatelji: "Tvoja žena se nam smili. Imeti tako grdega moža kot si ti, pač ni prijetno."

Odgovoril jim je: "Prijatelji, če bi poznali mojo ženo, bi se vam smilil jaz."

Nekdo se je sprl z bogatinom in ga sovražil, kakor le more človek sovražiti človeka, ako gre za denar. Napotil se je k čarovniku in mu obljubil dva zlatnika, ako mu pomore.

"Ali naj pošljem duhove, ki ga ponoči zadavijo?" je vprašal čarovnik.

"Ne, potem bi za njim dedovali sinovi in vnuki, jaz pa bi ne imel ničesar od tega. Ali ne moreš kaj drugega?"

"Ali naj storim, da bo deževal z neba ogenj, da bodo njegovo imetje požrli plameni in da odnese le golo življenje?"

"Ne, ostala bi mu še zemlja, ki je tudi ogenj ne more uničiti."

"Ali naj ukazem, da se razlije preko bregov veletoke in poplavi zemljo, da ne bo nikoli več plodna?"

"Ne, ostala bi mu še čast, ki je niti sila vode ne more ugonobiti. Povej, kaj še zmoreš?"

"O človek," se je zvito nasmehnil čarovnik. "Ako je tvoje sovraštvo to-

liko, imam tu nekaj posebno dragocene- nega, čemur se ne more nič upirati."

"Daj mi," je vzkliknil oni — in prejel od čarovnika majhen, povezan ovčojček, ki ga je takoj odprl. A kako je bil presenečen, ko je našel v njem le navadno pisalno pero.

"Kakšna tajna sila se skriva v tem peresu?" je začuden vprašal.

"O bedaki!" je dejal čarovnik. "Gotovo ne veš, da je ta mala stvarica uničila že mnogo, premnogo ljudi!"

Kitajski cesar je hodil po svoji palači in prišel tudi v kuhinjo, kjer je stal kuhar in vrtel na raznju pečenko. Kuhar, ki cesarja ni poznal in mislil, da je to služabnik, ga je pozval: "Hej! Pomagaj mi obražati razenj!"

"Prav rad," je odvrnil cesar in pristopil. Ker pa tega dela ni bil vajen, mu je padla pečenka v žrjavico.

"Ti si neroda, ne znaš prav nič!" je jeno vzkliknil kuhar.

"Gotovo," je smeje se odvrnil oni.

"To vem, zato sem pa postal cesar."

Pekova žena je nekoč posetila prijateljico in se ni vrnila domov do jutra. Ko se je jekele zjutraj zbudil, je pozabil, kam je šla žena in prebrskal vso hišo.

Ko se je uveril, da se ni skrila, da bi mu nagajala, je vesel tekel k sose-

du in vzkliknil:

"Pomisli, nočoj mi je izginila žena!"

"Blagor ti!" je odvrnil sosešč, "samo če ni padla v vodnjak."

"Imaš prav, prijatelj," je rekel pek, "na to niti nisem mislil."

Urno je tekel domov in vodnjak — pokril.

Mož je čutil, da se mu približuje zadnja ura in je rekel prijatelju, ki je čul ob njegovi postelji: "Ali se ti ne zdi, da kmalu umrem?"

Ta je odgovoril: "Tebi je lahko govoriti o smrti. Toda ali se ne bojiš, da prideš v pek in da boš tam trpel?"

"Oh, dragi prijatelj," je odvrnil umirajoči. "To mi je malo mar. — Živ sem padel v roke človeštvu — in katera usoda je hujša od te?"

Mož, ki ni bil ravno bogat, je nekoč povabil prijatelja na svoj dom. Zal ni imel doma niti duhana niti kave, in je hitro poslal dečko, naj si izposodi kod kave in duhana.

Preden se je vrnila, je voda zavrela in morali so priliti druge. To se je ponovilo parkrat, ker možu ni hotel nihče več posoditi.

Kmalu na se je vtila voda iz kotliča in pretla, da pogasi ogenj; in drv tudi ni bilo več.

Tu je prišla domov gospodinja. Ko

je opazila, v kakšni zadregi je mož, mu je rekla, da ga čeka zunaj sosed, ki hoče z njim govoriti.

Ko sta stala oba na dvorišču, mu je rekla: "Ni videti, da prideva danes do kave in duhana. — Ali ne bi ponudil prijatelju gorke kopelji?"

Vojakova usoda

(Iz ruskih narodnih pripovedk.)

Vojak je sedel v zakopih vso jesen in vso zimo in je že komaj čakal, da bi se vrnil v domovino. Da bi me že vrag tja nesel, si je mislil, da samo enkrat pogledam doma. Ta hip se mu vrag že tudi oglašil: "Evo me, saj si me klical, Korolev?" Da, ti bi rad domov? Samo za kratek teden. Če hočeš tudi za tri, se ponosno vzravna hudč, samo svojo dušo mi moraš zapisati. Je že prav, samo kako smem zapustiti svojo stražo tukaj? To bom že jaz nadomestoval. Tako sta sklenila vojak in hudč pogodbo: Vojak pojde domov in ostane tam teden, dva ali tri, vrag bo pa mesto njega sedel v zakopu in opravil njegovo službo. No, sleci se, mu pravi vrag. Vojak sleče svoj šinjel, odloži čapko in odda hudču tudi puško in vse drugo. Predno se je zavečel, je že bil tudi doma pri svojih.

Vrag si je opasal jermenje in je svojo puško počenil v zakop. Bil je

precej neroden, služba mu je bila nova, mislil je pa, da jo bo že opravil. Toda že prvo noč, da je rep primrznil k zemlji. Zjutraj je vlekel in vlekel in se komaj osvobodil. Vojaka služba je pač težka! Trpel je tudi žejo in glad, saj je bil doslej vajen, da se vlačil po oštarijah. Tu pa še oštarije niti kantine nimajo. Razven tega ni samega sebe razumel, sicer drugič ni poznal vesti, če je pa sedaj moral na povelje z bajoneto napasti in oklati nezane ljudi, so se mu skoraj smilili. Potekel je prvi teden, njemu se je pa zdalo, da služi že vse leto. Tudi je že bil poln uši in kosmata brada mu je zrasla, da se je samega sebe ustrašil. Bilo je uprav strašno. Tako je hudč sedel v zakopih, trepetal in škepetal in je koncem drugega tedna od neznanega darovalca dobil po pošti majniček s tobakom. Močnejšek si je obesil na rep, odleglo mu pa ni.

Končno je vojaku potekel dopustni rok, poslovil se je od svojcev in se vrnil v zakope. Jedva ga hudč zagleda, že strza uniformo in orožje s sebe, vrže vse skupaj vojaku pred noge in se zadere: Kako za vraga morete vzdržati takšno bedarijo? In jo jadrno potegne iz zakopov ter pri tem celo pozabi na zapisano dušo, ki je bila na ta način rešena.

Gospodarstvo

Cenitev svetovnega hmeljskega pridelka

Take cenitve sestavljajo vsako leto razne hmeljske firme, ki nakupujejo hmelj, pa tudi razne hmeljske organizacije. Nakupovalne firme so seveda zainteresirane na tem, da cenijo pridelke čim večji, ker to cene tlači, dočim se proizveden prizadeva pokazati manjši pridelok. »Jutro« je objavilo doslej dve taki cenitvi. Zadnja v »Jutru« objavljeno je sestavil v to določen odbor žateškega hmeljskega kongresa. Ta statistika pokazuje, da svetovni pridelok hmelja prilično krije svetovni konzum hmelja (svetovno potrebo pivovarjev).

Danes objavljamo še eno cenitev, ki jo je sestavila nürnberska hmeljska firma Johann Barth & Sohn in jo izdala 30. septembra. — Iz nje povzemamo:

	1922	1923	1924
(v tisočih centov po 50 kg)			
Nemčija	173	81	154
Českoslovaška	109	65	162
Jugoslavija	28	36	38
Avstrija	2	1	1
Madžarska	1	1	1
Rumunija	2	1	2
Poljska	26	23	31
Francija	86	45	83
Belgija	27	25	33
Anglija	325	240	379
Amerika in Kanada	275	170	197
Evropa	779	518	884
Avstralija in Nova Zelandija	20	20	22

Svetovna produkcija 1074 708 1103

Ta cenitev, ki je bila izdana precej pozno, takšna torej svetovno produkcijo na 1.103.000 centov po 50 kg napram cenitvi žateškega odbora v višini 932.000 do 985.000 centov po 50 kg. Svetovni konzum pa je preračunan na 940.000 do 950.000 centov po 50 kg. Po Barthovi cenitvi pridelok znatno presega konzum, dočim ga po cenitvi žateškega odbora, kakor rečeno prilično krije.

O Barthovi cenitvi izjavlja hmeljarsko društvo v Zatecu (CSR), da ni točna, češ, da so cenitve nekatere dežele kakor Anglija, Francija in Ameriko nekoliko previsoke. Cenitev je previsoka tudi za Jugoslavijo; firma Barth & Sohn ceni pridelok v Savinjski dolini na 14.000 centov, a v Baški ceni hmelj na 24.000 centov po 50 kg. Za Baško nam sicer podatki niso znani, a za Savinjsko dolino vemo, da pridelok znaša največ do 11.000 centov, mogoče celo le 10.000 centov po 50 kg. Svetovni pridelok hmelja je ako sklepamo po teh netočnostih nedvomno manjši, kakor ga ceni firma Barth & Sohn; ostalo bo torej pri raznih prejšnjih cenitvah, ki se vse prilično krijejo s cenitvijo žateškega odbora.

Omenjena trditev je poleg cenitve pridelka ocenila tudi kakovost hmelja v nekaterih deželah. Med drugim je poudarjala: »Trditve, da bo Českoslovaška pridelala le malo blago, so se ravno tako malo uresničile kakor vesti, da je nemška rastlina bolna in zato nemški produkt neuporabljiv. Bavarsko blago se je radi rje, povzročeno po mokroti, označevalo kot manj vredno. Vendar se vedno bolj kaže, da je ta majhnokobulasti in rjav hmelj radi svoje obilice lupulina izvrstne kakovosti in najboljšega aroma ter ne poseduje samo enako visoke pivovarske vrednosti kakor svetlobarvno blago, temveč ga celo presega glede na množino in čistoto lupulina ter glede na finost tvoritve kobil. Toliko slavljeno žateški hmelj je letos v izdatni količini nezelen in nazadnje obrani pridelok je deloma celo sajast.«

Na to odgovarja Hmeljarsko društvo v Zatecu, da je Barthovo ocenjevanje žateške kakovosti netočno, in pravi: »Letošnja letina žateškega hmelja ni zelo dobro uspela samo v kvantitativnem, nego zlasti tudi v kvalitativnem oziru. Dobrih 80 odst. letošnjega žateškega hmelja je gladko zelene barve, 10 do 15 odst. je srednje dobrega blaga in le največ do 5 odstotkov je nekoliko rjavkastega ter sem in tja sajastega. Radi svoje izvrstne kakovosti je žateški hmelj najbolje čistan na svetovnem trgu in celo firma Johann Barth & Sohn je sama nakupila nekaj tisoč centov žateškega hmelja.«

Mi bi rekli, da je nürnberska firma gotovo preveč hvalila bavarski produkt in neopravičeno slabo ocenjevala žateški hmelj, kakor je končno žateško Hmeljarsko društvo v polemiki proti Barthu gotovo pretirano hvalilo domači pridelok. Iz tega bi sklepali, da ni samo pri nas v Savinjski dolini, temveč tudi drugod deželno vreme sem in tja škodovalo hmeljevi barvi. Nedvomno je tudi res, da nekoliko rjavkasti hmelj ne izgublja ničesar v svoji kakovosti ter da to zlorablja v svoj prid le kupci, ki tako pridejo ceneje do blaga.

Ker tudi poročila iz drugih produkcijskih dežel govorijo o tobačni letini letošnjega hmelja, lahko sklepamo, da je letos na svetu precej rjavega blaga. Komaj zadostujoči svetovni pridelok in prazne stare zaloge dajejo nado, da se bo letos poleg dobrega prodal tudi popolnoma rjav hmelj in da bodo cene v vsakem primeru stale na primerni višini. Pri nas nam, kakor smo že zadnjič omenili, dela le skakar »alut hude ekibi«.

F. O.

Letošnje zorenje grozdja

v vinogradu vinarske in sadjarske šole v Mariboru »Kavarija« je od 24. septembra do 9. t. m. napredovalo, izraženo v odstotkih sladkorja in kisline, takole:

	24. IX.	9. X.
sladk. kisl. sladk. kisl.		
beli burgundec	17. — 1.28	18.8 1.18
silvanec	15.6 1.17	18.3 0.72
rdeči traminec	15.6 1.20	18.3 0.95

moslavce s srednje

lego	14.2	1.56	18.2	1.27
moslavce s višje				
lego	11.8	1.56	18.9	1.88
laški risling	18.8	1.24	17.5	0.92

risling s srednje

lego	14.6	1.47	17.9	1.20
risling s višje				
lego	16.1	1.46	18.5	1.16

Ob ugodnem jesenskem vremenu se bo kvaliteta še naprej izboljšala, ako je vinska trta zdrava. Ne prenačimo se s trgatvijo poznih vrst!

Andrej Zmave, Maribor.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (10. t. m.)
Pšenica: baška, 362,5 — 370; 75 — 76 kilogramov, 1 vagon 370; sremska, 76 do 77 kg, 5 vagonov 355 — 360; 66 kg, 1 vagon 365. Turšica: sremska, sušena, 3 vagoni 225; nova za december, 5 vagonov 210. Moka: »08«, 2 vagona 545; »5«, 3 vagoni 440; »6«, 2 vagona 380. Orehi: 1 vagon 540. Tendence nespremenjena.

Mariborski svinjski sejem (10. t. m.)
Dogon 464 svinj in 4 koze. Povprečne cene za komad: prasi, 5 — 6 tednov stari, 87,50 — 117,50 Din; 7 — 9 tednov 225 do 275 Din; 3 — 4 mesece 300 — 350 Din; 5 — 7 mesecev 700 — 750 Din; 8 do 10 mesecev 875 — 950 Din; 1 leto stari 1250 — 1750 Din. Meso: kg žive teže 16,25 — 17,50 Din, mrtve 23,75 — 27,50 Din. Koze, komad 125 — 225 Din. Prodanih je bilo 238 komadov. Sejem je bil živahen.

Dunajska borza za kmetijske produkte (10. t. m.)
Slabi rezultati nemške žitne žetve so najbrže povzročili velike nakupe na prekomorskih tržiščih, kar je imelo za posledico nadaljni porast cen. Dunajski trg je bil sprito takih poročil čvrst in so cene poskočile. Promet je bil v nekaterih žitaricah precej živahen. Notirane cene za vključno blagovnoprometno davko v aK: pšenica: domača 4250 — 4350, madžarska s Potijaja 4600 — 4700; rž, domača 4300 — 4400, madžarska 4400 do 4450; ječmen, domači 5200 — 6100, češkoslovaški 5600 — 6200; turšica 3450 do 3550; moka »0«, domača 7500 — 7650, madžarska 7100 — 7300; otrobi 2100 do 2200; seno: avstrijsko, stisnjeno, polsladko 1200 — 1250, sladko 1350 — 1400.

Anketa za pospeševanje živinoreje.
Ministrstvo za poljedelstvo in vode je sklicalo za 1. novembra sestanek živinorejskih strokovnjakov. Na anketo je pozvano okrog 20 naših znanih strokovnjakov, ki bodo razpravljali o vseh problemih, ki se tičejo pospeševanja živinoreje. Dalje se bo razpravljalo tudi o edinstvenem zakonskem načrtu za pospeševanje živinoreje.

Trgatev v Dalmaciji.
Grozdje v Dalmaciji je rano dozorelo in se je trgatev tudi prej pričela nego v drugih vinskih pokrajinah naše države. Toplo in lepo vreme je dalo dalmatinskemu prav dobro kakovost. Po klosterneburški tehnici ima letošnje dalmatinsko grozdje 17 do 24 stopinj sladkorja. Glede na lanske kupcije je letos prodaja grozdja in vina prilično živahna. Na debelo se grozdje prodaja po 1,50 do 2 Din kg, a mošt po vrsti grozdja od 200 do 300 dinarjev hl.

Zagrebska razstava avtomobilov se odprla danes 11. t. m. ob 11. dopoldne v prostorih Zagrebskega zbora. Kakor smo že poročali, sodelujejo na tej razstavi mnoge velike svetovne tvornice avtomobilov. Zadnji dan razstave se bo pričela posebna konkurenca za najlepše avtomobile, ki bodo nagrajeni s posebnimi spominskimi znaki. Za časa razstave bo urejena v glavni razstavnici palači posebna restavracija, kjer se bo vršil dnevni koncert vojaške godbe. Razstavljeni bodo vseh vrst osebni in tovorni avtomobili in potrebščine za avtomobile, motorna dvokolesa, traktorji itd. Posetniki izlože živajo 50 odst. popusta na železnice in parobrodih, ako se izkažejo s posebno legitimacijo, ki se dobiva v vseh bankah večjih krajev.

Ljubljanska borza za blago in vrednote ima 23. t. m. ob 16. izredni občni zbor v borznih prostorih v Ljubljani. Kongresni trg 9. Dnevni red: Volitev članov borznega sveta, finančnega odbora in borznega razpisnišča ter služnosti.

Likvidacije. Razdružilo se je in prešlo v likvidacijo: Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Gornji Kungoti, r. z. z. o. z., Posojilnica na Velki, r. z. z. o. z. ter Stierhaltungsgenossenschaft v Slovenski Bistrici.

V trgovinski register se je vpisala nastopna firma: »Posredovalec«, univerzalni informacijski in posredovalni bureau, družba z o. z. v Ljubljani.

V združni register sta se vpisali nastopni zadrugi: Stavbena in gostilniška zadruga »Delavski dom« v Celju, r. z. z. o. z. ter Nakupna, prodajna in izvozna zadruga v Groblnem, r. z. z. o. z.

Potrđitev prisilnih poravnav. Potrjena je poravnava med Francem Remi-

cam, trgovcem v Šmartnem pri Gorjem gradu, in njegovimi upniki za 40 odst. njihovih zahtevkov. Dalje je potrjena poravnava med Vekoslavom Postržinom, trgovcem v Stari vasi pri Vidmu, in njegovimi upniki za 15 odst. njihovih zahtevkov. — Ustavili sta se poravnalni postopanki o imovini Ivana Vaupotiča, posestnika in mesarja v Gornji Radgoni (ker ni bilo zakonite večine glasov) ter o imovini Karla Polenika, mesarja in najemnika gostilne v Guštanju (ker se za poravnavo ni dosegla večina glasov).

Konkurz je razglašen o imovini: Jakoba Kajfeža, trgovca v Kočevju, Antona Butine, trgovca v Kočevju in Jožefa Butine ml., posestnika in trgovca v Banjloki. Prvo zborovanje upnikov bo pri okrajnem sodišču v Kočevju dne 14. oktobra ob 10. Oglasitveni rok je do 20. novembra t. l. ob 10.

Teritorij senjske Trgovske in obrtniške zbornice je po odločitvi ministra trgovine in industrije spolen s teritorijem zagrebske zbornice ki je pozvana, da v pogledu izvedbe tega rešenja predloži konkretne predloge.

Kongres kmetijskih zadrug. Savez srpskih zemljoradniških zadruga bo imel svoj kongres v Prijedoru 18. in 19. t. m. Med drugim se bo razpravljalo v Centralni zadrugi banki za kmetijski kredit.

Razpis oферtalne licitacije za prevoz monopolnih artiklov za leto 1925. Tohačna tovarna v Ljubljani razpisuje za leto 1925. oферtalno licitacijo za prevoz monopolnih predmetov na dan 17. novembra t. l. Natančni pogoji so na razpolago v ekonomiji tobačne tovarne.

Dobava tri in drevce. Od velikega župana mariborske oblasti, oddelka za kmetijstvo v Mariboru smo obveščeni, da se bodo prihodnje pomlad oddale iz državnih trtic in drevnic trne in drevne sadike najboljše vrste: drevesca (visokodebelna) la po 15 Din, IIa po 10 Din komad. Te cene veljajo le za manj imovite posestnike, ki doprinejajo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Imovitejšim posestnikom sa zaračunajo trte in drevesca za 50 odst. dražje. Cene veljajo le na oddajnem mestu. Za omet in dovoz na železnico se računajo lastni stroški. Naročila na blago morajo biti kolokovana 5 Din za clogo) in jih je poslali najkasneje do 15. novembra t. l. drzavnemu vinarskemu in sadjarskemu nadzorništvu za mariborsko oblast v Mariboru. Podružnica sadjarskega in vrtarskega društva v Mariboru (vrtarska šola) sprejema za člane naročila, ki so kolika prosta.

Prodaja tiskarskega črnila. Dne 15. t. m. bosta v skladišču na ljubljanskem glavnem kolodvoru izvensodno na javni dražbi prodana dva sode tiskarskega črnila. Kupci morajo blago, katero si lahko neposredno pred dražbo ogledajo v skladišču glavnega kolodvora, takoj plačati in odpeljati.

Prodaja stare vojaške opreme, se bo vršila dne 22. oktobra t. l. pri oddelku zavoda za izradu vojne odeče v Skopju. — Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Slaba žetev v Bolgarski. Politične prilike v Bolgarski so hja glavni vzrok, da so rezultati letošnje letine daleko zaostali za lanskimi. Predvsem se je zmanjšala pridelovalna površina. Tako se je letos s tobakom obdelalo 43.500 ha, kar pomeni napram lani za 27,5 odst. manj. Povprečni donos na ha se ceni na 800 kilogramov, kar bi dalo okrog 35 milijonov kg skupnega pridelka. S pšenico posejane površine je bilo 873.900 ha s pridelkom, cenjenim na 10,3 milijonov stotov. Samo površina, nasajena s sladkornim peso se je povečala od lanskih 12.400 ha na letošnjih 12.900 ha.

Delna zabrana izvoza žita iz Poljske. Iz Varšave poročajo: Na seji gospodarskega komiteja ministrskega sveta se je sklenilo glede na veliko pomanjkanje krušnega žita podvojiti izvozne carine za rž, pšenico, ječmen, oves in pšenično moko ter izdati delne izvozne zabrane. Sklenila se je tudi ukinitve uvozne carine za riž.

Stalna poljska razstava v Carigradu. Iz Varšave poročajo: Poljska razstava, ki se je vršila v Carigradu je pokazala veliko zanimanje za poljske produkte s strani turskih trgovcev. Zato se je sklenilo, da se sedanja poljska razstava spremeni v stalno.

Obtok novčanic v Rusiji je znašal 1. septembra v celem 630.23 milijona červoncev — rubljev.

Borza

10. oktobra:

LJUBLJANA. Vrednote: Celjska posojilnica 208 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 233, Merkantilna 123 do 130, Prastrediona 915 do 0, Slavenska 0 do 98, Strojne 130 do 154, Trbovlje 0 do 375, Večve 112 do 125, 4,5 odst. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 88. — Biago: deske, I, II, III, 0 do 680; hrastovi plohi, 53 mm, 16 do 30 cm, 2,90 m dolž., 1 vagon 1250 do 1258 (zaključek 1250); hrastovi plohi, 53 mm, 22 do 30 cm, 2,8 m dolž., 1 vagon 1250 do 1258 (zaključek 1250); hrastovi

plohi, 48 mm, 17 do 30 cm, 3 m dolž., 2 vagona 1250 do 1258 (1250); oglje Ia, vilano 115 do 0, vse franko meja; jese-novi plohi, suhi, Ia, 20 do 100 mm, 0 do 1400; drva, Ia, eksportno blago, 29 do 0, franko nakl. post.; pšenica: doma-ča, franko Ljubljana 880 do 0, baška, par. Ljubljana 0 do 425; turšica, baška, par. Ljubljana 0 do 330; oves, baški, par. Ljubljana 0 do 320; laneno seme, par. Ljubljana 685 do 0; pšenična moka, baška, baza »0«, franko Ljubljana 0 do 615; krompir roza, franko nakl. post., 1 vagon, zaključek 123; fiol: crbničana, orig., 475 do 0, »prepelčar«, orig., 440 do 0, »mandolina«, orig., 350 do 0, rjavl, orig., 350 do 0, vse franko Ljubljana.

ZAGREB. V efektnih tendenca slaba. Bančni tečaj ne izkazujejo nikakih sprememb. Od industrijskih papirjev se je v nekoliko večji meri trgovala le Slavonija. Promet je bil minimalen. — V devizah je bila tendenca danes čvrsta. Vzrok je oslabilen dinarja na curlski borzi, kar je bilo itak pričakovati, ker je dinar prehitro skakal. Blaga je danes na tržišču zelo primanjkovalo. Tečaj se poskočilo. Narodna banka ni intervenirala. Promet je bil minimalen; v devizah na London in Svico sploh ni prišlo do zaključka radi popolnega pomanjkanja blaga. Notirale so devize: Dunaj 0.067 do 0.099, Italija izplačilo 298.6 do 301.6, ček 297 do 300, London izplačilo 309.5 do 0, New-York ček 68.625 do 69.625, Pariz 360 do 365, Praga 205.1 do 208.1, Svica 1322.5 do 0; efekti: bančni: Trgo 29 do 30, Eskomptna 107 do 108, Hipo 56 do 57, Jugo 102 do 105, Prastrediona 915 do 917, Etno 100 do 102, Slavenska 0 do 95, Srpska 137 do 138; industrijski: Eksploatacija 90 do 92, Dubrovačka 550 do 560, Sečerača 740 do 750, Isis 68 do 65, Narodna žumska 58 do 60, Gutmann 690 do 700, Slaveke 181 do 190, Slavonija 62 do 65, Trbovlje 0 do 375; državni: 7 odst. posojilo 62 do 63, agrarne 25 do 28, Vojna škoda 113 do 115.

BEOGRAD. Tendence je bila čvrsta. Blaga je bilo malo in so tečaj deviz poskočilo. Notirale so devize: Dunaj 0.0985 do 0.0995, Budimpešta 0.09 do 0.098, Bukarešta 98 do 98.5, Italija 300 do 302, London 309 do 310, New-York 69.5 do 69.7, Pariz 358 do 363, Praga 208 do 208.25, Svica 1330 do 1334.

Sokol

Olimpijci na Sušaku. Danes 11. t. m. dopoldne se odpelje 7 bratov olimpijske vrste z bratom Stukljem na čelu preko St. Petra in Reke na Sušak, kjer priredi odtodno Sokolsko društvo zvečer slavnostno akademijo, za katero vlada po vsem Primorju in tudi večjih krajih Hrvatske veliko zanimanje. Da tvorijo središče privlačnosti za to prireditve naša tekmovalci na pariški olimpijadi, je naravno, ker Sokolstvo in drugo občinstvo ob naši Adriji še ni imelo prilike obhodovalni vrhunskih vaj, s katerimi se je naša sokolska organizacija povzpela na tako odlično mesto, brat Stukelj pa na mesto svetovnega prvaka v telovadbi. Na akademiji nastopijo veli oddelki domačega društva, olimpijci pa v štirih točkah in sicer na bradli, drogu, konju na šir in krogih. Kakor poročajo primorske novine, imi pripravljajo vsa društva sokolske župe »Rijeka« na Sušaku ob njihovem prihodu veličasten sprejem. Cisti dohodek akademije je namenjen tudi kritju ogromnih stroškov, ki jih je imel Jugoslovanski Sokolski Savez z ekspedicijsko tekmovalne vrste v Pariz, ki po večjem delu niso uravnani. Želimo prireditvi obilo moralnega in gmotnega uspeha! Zdravo!

Sokol I. Danes, 11. t. m., ob 8. uri zvečer je na Taboru otvoreno predavanje o »Odlomkih iz sokolskih poglavij«. Govori društveni starosta dr. Pestotnik. Vabi prosvetni odsek.

Prednjački zbor sokolskega društva Bled naznanja vsem starišem, da prične naraščajnska telovadba v ponedeljek dne 13. t. m. z istim razporedom kakor v preteklosti.

Darujte za sokolski Tabor!

Vremensko poročilo

Ljubljana, 10. oktobra 1924

Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tisk	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	770.6	8.8	brevetna sev. vzh.	oblačno	6.4
Ljubljana	14.	769.7	16.2	sever	več. jasno	—
Ljubljana	21.	769.0	9.6	brevetna sev. vzh.	več. obl.	19.3
Zagreb	7.	769.3	11.0	brevetna sev. vzh.	pol obl.	9.0
Beograd	7.	768.1	9.0	—	—	—
Dunaj	7.	768.1	10.0	jugzap.	več. obl.	—
Praga	7.	768.1	10.0	—	—	—
inost	7.	—	—	—	—	—

V Ljubljani barometer višji temper. višja

Solnce zahaja ob 6.11, zahaja ob 17.22

Vremenska napoved za soboto: Bolj oblačno.

Kdor oglašuje ta napreduje!

Sport

Hašk (Zagreb) : Ilirija. Jutri, v nedeljo ob 15. igra Ilirija prijateljsko tekmo s Hrvatskim akademskim ŠK. iz Zagreba enim prvih reprezentantov jugoslovanskega nogometa. Oostovanje Haška je nogometna prireditve večjega merila, kakršne so v jesenski sezoni doslej zelo manjkale. Hašk nastopi s kompletnim I. moštvom, ki se nahaja zopet v najboljši formi in se glasi: Friedrich-Vrbanić, Dasić-Marijanović, Cindrić, Križ-Kahn, Zinaja, Grdenić, Vinek, Placer.

Rapid (Maribor) : Primorje. Jutri, v nedeljo ob 15.45 se vrši na igrišču Primorja, Dunajska cesta, važna prvenstvena tekma. Rapid bo skušal tudi pri tej tekmi doseči čim najboljši uspeh ter si tako izboljšati mesto v prvenstveni tabeli. Zato bo nudila tekma prav gotovo lep sportni užitek.

Primorje II. : S. K. Krakovo. Jutri ob 10. dopoldne nastopita obe mladinski moštvi na igrišču Primorja. Mladi S. K. Krakovo je pokazal v tekmi proti juniorjem Ilirije, ki je končala neodločeno 2 : 2 lep napredek in veliko ambicioznost, juniorji Primorja pa lepo igro in tehnično dovršenost.

Vse zimске sportnike in one, ki nameravajo letos začeti z gojenjem zimskega sporta, opozarjamo, da si pravočasno pregledajo svojo zimskosportno opremo, ker bo skilpad podpisani zimskosportni savez prihodnji teden sestanek, na katerem bo zbral naročila, da preskrbi svojim članom prvostvni material po zmerljiv cenah. Savez je dobil v zadnjih dneh ponudbe jugoslovanskih, avstrijskih, švicaških in norveških tvrdk. Na podlagi najugodnejših ponudb se bo izvršil nakup. Zunanji sportniki naj sporoče pismeno svoje želje. — JZSS.

LLAP. Službeno iz seje hazenskega odbora z dne 10. t. m. Spremenil se sklep zadnje seje, glasom katerega bi se imela odigrati ponovna hazenska tekma Ilirija : Atena na prostoru Atene, ter se odigra sedaj ta tekma na prostoru Ilirije in sicer v nedeljo 12. t. m. ob 11. dopoldne. Čitajo se s pravom takojšnjega nastopa za S. K. Ilirija Bloudek Milčič, za T. K. D. Atena Novakovič Božena.

S. K. Slovan. Danes v soboto ob 8. zvečer obvezen sestanek radi nedeljske tekme v lokalni Sv. Petra cesta 40 (dvorisce). Za I. moštvo in rezervno. — Rezerva opremo s seboj. — Kapetan.

S. K. Slovan, težkoatletska sekcija. Treninje se vrše redno zopet vsak ponedeljek, sredo in petek ob 19. — 21. v telovadnici na Poljanski cesti, kjer se vpišujejo tudi novi člani. — Vaditeljski tečaj se bodo vršili v nedeljah dopoldne. — Lokal se pravočasno objavi. — Tajnik.

Jugoslavija : Avstrija. Nogometna tekma med našo in avstrijsko reprezentanco se vrši 26. oktobra na Dunaju.

Nova igrišča Gradjanskega se odprla 19. t. m. z lahkoatletskimi prireditvami ter hazenskim in nogometnim tekmami. Moštvo Gradjanskega bo igralo ali proti beograjski Jugoslaviji ali pa proti praški Slaviji.

Lista mednarodnih nogometnih sodni kov je sedaj sestavljena nastopno: Avstrija: E. Braun, Fr. Komar, Hugo Meisl, W. Pihak, Retschury. Francija: Slavik, Henriot, Vallat. Madžarska: Ivancsics, I. Vertes, L. Nagy, P. Gerő, H. Süss. Holandija: dr. van Bisselick, W. Eymers, I. Muters, de Wolff, Th. van Zwieteren. Svica: P. Herren, H. Funk.

»Kralj nogometa« Schaller, ki je dosedaj igral za dunajske Amateure, je izstopil iz tega kluba ter se pogaja z brniskim klubom Blue Star (prej Makabi).

Dva izleta okoli Krima

(Dodatek enodnevnim izletom.)

II. (Konec.)

Čez Zalo in Iško.

Nekoč je prišel znameniti naš naravoslovec France Erjavec koncem šolskih počitnic iz Ribniške okolice po študijskih potovanju po tamšnjih podzemskih jamah nazaj v Ljubljano in ko se je zopet oglašil zvečer med svojimi kolegi profesorji, so ga ti vprašali: »No France, kako je po na Dolenjskem?« In profesor Erjavec jim je odgovoril: »Na Dolenjskem mne dolgočas začne — pri botaničnem vrtu v Ljubljani!« Vse se je smejala...

Nekoč smo sedeli na Grapihah pod Sv. Katarino in neka dama je rekla pri sosednji mizi: Tod je pa vendar lepše, kakor na dolenjskih hribovih. Čudim se, da jih vseeno toliko hodi na Janče, na Kurešček, na Kurn itd. Jaz bi že nobenemu ne svetovala, že zato ne, ker ni dobre pitne vode, ali je sploh ni, ali je pa kapnica. Jaz ji pa odgovorim: »Oprostite gospa, to ni prav, jaz pa vsakemu svetujem, naj gre vsako leto vsaj enkrat, pa zgodaj spomladi, da v istem letu ja ne bo več šel!« »Saj sem jaz tudi tako mislila, pa nisem znala povedati!« je odvrnila smeje.

Ko se o tem na jutranjem vlaku pogovarjamo, prispemo že na postajo Preserje. Na levo kaže cesta tik ob vnožju Krima pod Jezerom, ki je jako zanimiva, ker je v globino veliko večje, nego v dolžino in širino, — merili so že 137 m globine! — in ker ima to posebnost, da je njegova površina popolnoma neodvisna od padavine. Naj bo še toliko časa suša, iz tega jezera teče voda vedno enako pod cesto po močvirju proti Ljubljani. Iz tega se mora sklepati, da je pod Krimom pod zemljo veliko večje jezero, ki daje temu dovolj vode. To jezero je nad cesto, pod cesto je pa vas Jezero, ob kateri vodi cesta preko Tomšija na Ig.

Naravnost naprej pod železnico pridemo do vasi Kamnik, za katero se nahaja drugo jezero, večje, ki pa nastopa samo ob daljšem deževju, sicer pa ponika, kakor Čerkniško jezero, in se zato tudi naziva Ponikva. Da gremo skozi vas naravnost, pridemo čez Planinco mimo stare cerkvice na vrh Krima (1106 m). Ker pa nočemo na vedno žejni vrh, nego okoli njega, pustimo za sabo celi venec cerk-

vic, ki ga tako ljubko opletajo: Planinca, Sv. Ana, Sv. Jožef in Zalosina gora, ki nas vabi z desne strani, ter gremo po položni cesti polagoma navzgor. V dveh urah dospemo v Rakitno, kjer smo se okrepčali že zadnjič. Vas ima zelo dobro pitno vodo, napeljana po vodovodu izpod Krima, kar je za te kraške kraje nekaj posebnega.

Sicer se pa tudi danes ne smemo dolgo muditi. Pot naprej do medvodja med Iško in Zalo po mali »komarči« nam je znana še od zadnjega izleta. Z veseljem jo nastopimo, ker že vemo, da nas čaka izreden užitek. Ob jadrni, bistri Zali se zopet sezujemo, potolajemo želodčke, okopljemo noge in brežemo kar čez obe vodi. Gledamo gor in dol po obeh vodah, ribiče švigajo in beže kakor blisk od nas čudež se, kaj je prišlo v ta tili gorski kot...

Zopet smo obuti in kreniti nam je od krimskega dolomitnega masiva, — katerega prerežeta samo dve močni žili apnenca, ena ravno od Preserja čez Kamnik — jezero! — Planinco do vrha, tako da hodimo po poti na Krim slučajno skoro po samem apnencu in bi nas to skoro premotilo, da je ves masiv Krima sam apnenec, druga krajša v vsopredni smeri od Iga proti vrhu Krima, — ob pobočju Mokrice grmade navzgor do prilazne Krvave peči. Ime ima od barve daleč vidnih skal, ki žarijo v večernem solncu rdeče kakor kri. Ker je v tej vasi gostilna in je potekel že čas kosila — hodili smo od Preserja do Rakitne dve uri, do Zale eno uro in pol in sem gori eno uro, dvakrat smo pa počivali, — si damo napraviti toplo jed in se spustimo v pogovor z domačimi fanti in dekletki, ki tukaj gori daleč od župne cerkve ob harmoniki veselo plešejo in pojejo.

Prekoračili smo že več kot pol poti, toda mi hočemo danes pogledati še v drug svet. Po lepi, malo izvoženi cesti stopamo sami s seboj in s celim svetom zadovoljni naglo naprej, dokler ne zaostajamo pred seboj zraven velikanske lipe mično cerkvico na Kureščku. Kolovoz pustimo, pa hajdi gor! Naše oči gledajo dol na Roh, Velike Lašče, proti Ribnici, Kočevju, čez Golovec, Grad in Rožnik, na obširno Ljubljansko polje, Kamniške planine, Karavank in Julijske Alpe, pod nami cerkva Sv. Marjete, na levo Mokrice in Krim...

Do sem smo hodili dve uri. Ker imamo pa do postaje Škofelja čez Zelimije,

kakor lahko izračunamo z očmi, še dobri dve uri, je pocedimo ali naravnost po trati dol na Zelimije, ali pa desno po cesti v serpentinah skozi gozd v dolino Zelimije in na levo do vasi ter čez Barje na postajo.

Na Škofelji vidimo pred sabo zopet druge vrste griče, iz starejših premogovne dobe, hribovine slične onim pri Vrhniki ali pri Raiblu na Koroskem in res tudi imamo dvajset minut od Škofelje pri selu Dol svinčeno rudo s sedaj opuščanim rudnikom ter plasti rujavega premoga, kakor imamo pri Vrhniki proti Horjulu bakreno rudo in plasti črnega premoga.

Na južno stran proti Šmarju pa vidimo izraziti značaj dolenjskih gor, malo, valovito gričevje, potreseno s hriščami, ki so vse obraščene od vinske trte...

Tedaj se nam pa vzbudi vprašanje: od kod izvira ta velikanski kontrast med spredaj opisanim polhograjskim pogorjem in med tem čisto drugačnim svetom, ki se skoro opisati ne da?

Kakor opis rastline za botanika ni popoln, ako nima tudi opisa korenine in semena, kakor zahteva zoolog pri opisu vsakega organizma, vsake živali, naj bo sesalec, ptič, riba, hrošč, ali karkoli, tudi opis postanka, razvoja, zaploditve, starosti itd., tako tudi mi. Zato ste opravičeno staviš gornje vprašanje.

Tudi tukaj imamo opraviti z organizmom, ki ima srce in drob, kožo in kri, svojo lastno toploto in se vali sam iz svo je lastne moči že milijarde let po vsemirju po točno začrtani poti naokoli. To je zemlja.

Ko so se žareči plini v svojem vrtenju pod uplivom magnetizma kot produkta elektrike in od njega izvirojoče privlačne sile zemeljske sredine začeli zgoščevati, niso več propuščali razbeljenih solnčnih žarkov skozi svoje površje. Na oni strani, ki je bila obrnjena od solca proč, se je površina začela ohlajati, iz plinov je nastala tekočina, lava, iz tekočine pa skorja — kristalinične prahirine. V teh ni še nikakega sledu organskih bitij.

Ta proces ohlajanja je imel seveda za posledico silno krčenje zemeljske površine. Ako voda v loncu zmrzne, se skrči, ker je zgoščena, ako jo pa segrejejo prehitro bo razgnala tudi najmočnejši lonec, ker potrebuje pri izpremembi v tekočino veliko več prostora in pri izpremembi v paro, plin, še več.

Pri tem krčenju zemeljske skorje so se udirale silne plasti proti sredini zemlje, nastale so gube na skorji — današnja gorovja — in razpoke — ugasli in še obstoječi ognjeniki.

Spredaj opisano polhograjsko pogorje spada k Julijskim Alpam, tvori tedaj predgorje srednje-evropskih Alp sploh, v tem dodatku opisani hribi pa spadajo že k masivu visoke planote Dinarskih Alp.

Dognano je, da so visoke Alpe, guba zemeljske skorje, ki se vleče od zapada proti vzhodu, mnogo starejše od Julijskih Alp, Karavank, Kamniških planin, Dinarske Alpe ali balkanski polotok pa še mnogo mnogo mlajši.

Pri prvi velikanski usedlini je izginila v morje vsa Nemčija in ves svet južno visokih Alp. Vsi kraji, katere smo v našem popisu obhodili, so upadli in velikanske mase vodovja so jih prekrile, podirajo in preobračajo v zvezi z največjimi tresljaji zemeljske oblike to, kar se nam zdijo gore in veličani...

Tu ne vemo, kakšne dobe so bile dobe mirnejšega razvoja zemeljske površine, koliko vemo, da se je to vršilo silno počasi in da so te dobe znašale več stotomilijonskoletne periode. Vse mlajše hribovine formacije, od silurske do aluvialne naših dni so produkti erozije, trenja, mlenja, premetavanja in mešanja ter zlepljenja in prešanja prvotnih kristaliničnih tvorbo pod uplivom silno visokih temperatur.

Pri nadaljnjem ohlajanju in krčenju zemeljske skorje so nastale nadaljine usedline: naši kraji so zopet vpadli in iz morja so se prikazali vrhovi Julijskih Alp, Karavank in Kamniških planin. Morska meja se je umaknila nižje in je šla v črti od Trnovskega gozda čez Škofjo Loko, Kamnik, Nemški Gradec do Karpatov. Kar je bilo južno od tod, je počilo vse še vse pod morsk gladino. Kakšno velikansko silo ima tak prihod vode, se je videlo ravno letos — 1924 —, ko se je v našem pogorju v sedlu med Grmado in Katarino utrgal oblak. Deževalo je samo dve uri, a voda je nesla seboj po 2000 kg težke skale, odtrgala cele dele hribov in nasula v dolini na šest metrov visoko proda, peska, ilovice in blata... Da ni prizanesla niti celim gozdom, še manj pa hišam, ljudem in živalim, se samo po sebi razume.

Tako so bili nekateri deli te zemlje že milijone let kopni in v tropični klimi zaraščeni z najkrajšimi gozdovi palm,

presle itd. v velikanskih množinah in v taki velikosti, da si jih danes niti predstavljati ne moremo. V teh gozdovih so živele velikanske živali, zmaji raznih vrst in oblik, sesalci s perotmi, ki so zdavnaj izumrli, ki so pa njih okostja našli v hribovih po vseh delih sveta, in se jih spominja ustno sporočilo vseh narodov v obliki strahu, hudobca itd.

Ko se je pa zemeljska skorja zopet bolj ohladila, nastala je v zvezi z velikanskimi potresi usedlina zemeljske površine in vse to prirodno bogastvo je mahoma zalila voda, navallala gor peska, skale, gore, — in tako je nastal pod silnim pritiskom teže navalljen mas in pod uplivom silne vročine, ki je vladala blizu je sredini zemlje, iz vegetabilij, iz rastlin stva premog, iz živalske masti pa petrolej...

n tako se je naenkrat pogreznila zemlja tudi tam, kjer je sedaj kadunja Jadranskega morja in Črnega morja: voda je otekla in prikazali so se vrhovi tu opisanih krajev in guba Dinarska Alp, ki se vleče vzporedno z usedlino morskoga dna od severa proti jugu.

Toda naši kraji še niso imeli današnje oblike in niso gledali vsi iz vode, ker je ostalo velikansko jezero. Šele po novih ponizitvah površine je jezero prebilo skale in dobilo odtok proti Črnemu morju rušeč vse za seboj in nasipajoč velikanske ravni do tega morja. Takrat si je gotovo tudi Ljubljanska kadunja prebila izhod med Rožnikom in Gradom, med Rožnikom in Velikim vrhom nad Podutikom, med Gradom in Golovcem. Mogoče je bilo to delo par ur...

Ob takem premišljevanju smo se pripeljali v Ljubljano in smo prišli do spoznanja, da na naših izletih nismo le imeli izredni užitek naravne krasote teh krajev, temveč smo se navadili tudi misliti nekoliko dalje nego od materine postelje do vaškega zvonika.

Pripomba: Izletnike po ljubljanski okolici bo tudi zanimalo vedeti, da Šujica, to je voda, ki priteče od Horjula skozi Dobrovo v Gradaščico, ni sama v naši državi. Fr. Š. Kuhač prinaša v svoji znameniti zbirki jugoslovenskih popevk lep pesem iz Singa: »Šujickinja Mara. — Pašla ovice Šujickinja Mara po Šujici povrh Malovana« itd. z napovedom v II. knjigi, 437. stran, 31. Pesem je iz Vukove zbirke.

Vsaka beseda 60 par Mali oglasi

Stane vsaka beseda 60 par. Za »Dopisovanje« in »Svetlo« se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v zbirkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (3 Din).

Dretnedive

Razstava palm

V lastnem rastlinjaku na Vrtači št. 3, se vrši v dnevi 11., 12. in 13. oktobra 1924. Vstopnina prosta — prostovoljni darovi se hvaležno sprejemajo in so bodo porabljeni za okrasitev vsajkših prostorov v Vseh svetih.

Dretnedive

Angleščina

Privatno ure in točaje jo odpravlja znova iz Anglije se vrnila Miss Farler, Dvorjakova ulica št. 3/III, (hiša Tonnie, Obnova). 21518

Korespondent

in knjigovodja, samostojen, ki zna pisati tudi na stroj in obvlada več jezikov, sprejme k večjemu posvetu na delu. Pri posvetu lea na industriji. Samci imajo prednost. — Poleg prostega stanovanja, kurjave in razsvetljave, plača po dogovoru. Nastop takoj! Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Samostojen!« 21429

Plačilni natak

energičen in s kavolci, sprejme. Pisemne ponudbe na upravo »Jutra« pod inštracno številko 21268.

Čevlarske pomočnike

dobro izveščane, sprejme Jadransko-Posavsko čevlarska družba z o. z. v Kranju, Slovenija. 21265

Rudniški obratovodja

energičen, zanesljiv, absolutno rudarske šole, sprejme. Ponudbe s prejel pripravi. Poslednjih služb in zastarene plače naj se pošlje na upravo »Jutra« pod »Obratovodja« 21186

Učence

starejša 16-18 let, sprejme v tretletno učno dobo Anton Marčič, unanar v Slovenski Bistrici. Za hrano in oblake se bo skrbelo. 21505

Čevlarskega pomočnika

treznega in vestnega, za fita na zbita in šivana dela, išče na stalno mesto za takoj Avgust Jeglič, Radeče, — Popolna okriba v hiši, 21532

Dekle

pošteno, pridno in zanesljivo, ki zna kuhati in vsa šivna opravila, se sprejme takoj! Najbolj družini. Naslov: Vihla Zelenica, št. 1. 21602

Kraznarske pomočnike

2-3, za knjižničarsko delo dobro izveščane in za to sposobne, sprejme knjižničarska tovarna Derenda & Cie. v Ljubljani. Osebnostne ponudbe na pisarno Emonski cesta št. 8. 1981

Izurnjeno prodajalco

išče za svojo trafiko glavna zaloga tobaka v Celju. 21598

Kovaškega pomočnika

in vajenca, sprejme takoj za izdelovanje sekir in motik Og. Flöninger, Smartno pri Litiji. 21579

Krojaški pomočnik!

Sprejme se več spretnih, treznih in dobro izveščanih krojaških pomočnikov za velika dela v knjižničarski tovarni Fran Derenda & Cie. Ljubljana. — Le taki naj stavijo osebnostne ali pisarne ponudbe, ohr. naj se zgleda v pisarni na Emonski cesti št. 8. 1980

Spretna modistka

se išče. Predstaviti se je v kramarici, lop (baraki) 10 na Vodnikovem trgu. 21617

Brivski pomočnik

starejša mod. s znanjem slovenskega, arborsk, nemškega in italijanskega jezika, želi vstopiti v službo v kateremkoli kraju Slovenije. — Cenjene ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Brivski« 21571

Absolvent trg. šole

v Mariboru, več šol, nemškega in arborsk. jezika, slovenske stenografije, kakor tudi strojepljiva, išče mesto. Gre tudi na delo. Naslov pod znakom »Absolvent« v upravi »Jutra«. 21564

Gospodična

stara 29 let, išče mesto gospodinjke k samostojnemu gospodu ali združenju. Cenjene ponudbe na upravo »Jutra« pod »Varčna 20«. 21609

Restav. blagajničarka

želi mesto. Cenjene ponudbe pod šifro »Marjiva 10921« na upravo »Jutra«. 21614

Šofer-mehanik

trezn in pošten, išče mesto kjerkoli. Ponudbe pod šifro »Trezn šofer« na upravo »Jutra«. 21631

Mlinar

ki zna samostojno voditi mlin, dobro izvešan v trgovini in kmetijski metvi, bil več let v tovarstvu zaposlen kot nadmlinar, 14 let primarne službe. L. Novak, Rozsniča 15, Ptuj, 21628

24letni fant

marljiv, priden in pošten, ki se razume nekoliko tudi v trgovini. Želi mesto v trgovini ali tovarni. Cenjene ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Marljiv 10913«. 21604

Prodajalca

preprosta in mlada, s deželci, išče mesto v mešani trgovini. Opravlja bi tudi druga hišna dela. — Ponudbe pod »Hvalehna 19« na upravo »Jutra«. 21607

Naznanilo!

Iva Šilber, modistka, se je vedila v manufakturno kupo št. 10 na Vodnikovem trgu (ob Mahrovih hišah), izvršuje se pri prejetju in najnovejši in popravila najceneje. Preoblikovanje fiklo-buka 35-40 Din, novi od 100 Din dalje. 20551

Šivilja

dobro izveščana v vsem šiviljskem poslu, sprejme delo iz trgovin. Na zahtevo se vidi kavelja. Pisemne ponudbe na upravo »Jutra« pod »Poštena 100«. 21576

Perje

kokoške, gosje in gosji puh ter račje, oddaja vsako množino po gmeznih cenah trvdka E. Vajda, Kavečev. 1833

Motosecechoe

2 in pol k. a., se radi pomnjanja prostora ugodno prodaja. Ogle dneвно 15-18, šiška 230/L. 21549

Voziček

(cizra), kuhinjska miza in druge stvari, napreda. — Prule št. 17. 21544

Predalčnik

iz trdnega lesa, dobro obranjen, se prodaja v Rožni dolini 190, pritičje. 21529

Moško in žensko kolo

se prodaja. Naslov pove upr. »Jutra«. 21608

Lončena peč

v dobrem stanju, se jako ugodno prodaja. Dvorni trg 2, delavnica. 21612

Šivalni stroj

»Singer«, v dobrem stanju, prodaja za 1050 Din Rudolf Flite, krojač, Domžale št. 88. 21605

Dvoje postelj

novi izdelani iz orehevega lesa, se prodajo za 500 Din. Naslov pove uprava »Jutra«. 21655

Orehe

zdrave in na solcu posušene, kupim vsako množino. — Ponudbe z navedbo cene na podružnico »Jutra« v Mariboru. 21604

Dobro ohranjene suknje

eno možko obleko in novi moški veloz r. klubok, se prodajo. Naslov pove uprava »Jutra«. 21597

Ovčja volna se prodaja

Naslov pove uprava »Jutra«. 21618

Trboveljski premog

drva koks angleški premog šlezjske brikele 1930

Šivilja

dobavila »Ilirija« tu, Kralja Petra trg 8. Telefon 220. Plačilo tudi na obroke.

Sivo preprogo

velikost ok. 3 x 260 m, kupim. Ponudbe z navedbo cene na upravo »Jutra« pod »Preproga 10816«. 21425

Stelaže in puliti

za manufakturno stroko, se kupijo. Ponudbe pod znakom »Stelaže« na Aloma pany, Ljubljana. 21402

GOBE in FIŽOL

kupuje Sever & Komp. Ljubljana Wolfova ul. 12

Storž

jelove, borove ter želez in žir, kupuje Fructus, Ljubljana, Tabor 2. 19510

Bukovih drv

suhih in zdravih, kupi večjo množino Franjo Kalpa, trgovina premoga in drv v Celju. 21445

Želod

letošnji, zdrav, kupim. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Želod 1924«. 21630

Pozor!

Plačujem po visokih cenah stare oblike, ševlje in polirane. Dopolnila zadostuje, da prilepi na dom. Druge Martin, Ljubljana, Sv. J. koba nabrežje 22. 21624

Suhe gobe

ližol, kumpe, jameš in jabolka, kupuje v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah trg. firma J. Kušan v Kranju. 21582

Solnate vreče

kupuje tovarna lesenih lebnjev v Tacnu pri Ljubljani. 21626

Lokomobil

20-25 konjskih sil, kupim. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Lokomobil«. 21622

Fizol

Kupim vanko množino ribenčana, prepelčarja in mandalona. — Ponudbe na: I. Tome, Moravče. 21211

Prillična hiša

z vrtom in prostornimi delavnici, pripravna za vsak obit, na križišču cesti, 10 minut od postaje Škofja Loka, se prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 20219

Posestvo

v Trilcu na Gorenjskem, s krasno lego ob drž. cesti, na zelo prometnem kraju, enonastropna hiša s velikim vrtom in travnikom, se izproste roko prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 21432

Pri prodaji posestva

dosežete priznanje najboljši uspeh, če se poslužite posredovanja Realitete pisarne »Posesta, d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra c. 24, pri kateri se stalno oglašajo kupci. I. 1567

Vito ali hišo

na možnosti z vrtom, v Ljubljani, išče večja družina, nakup pod ugodnimi pogoji. Ponudbe z navedbo cene in opisa na upravo »Jutra« pod »Družina«. 21525

Enodružinsko hišo

prodajam v Vodmatu, sestojajo iz 3 sob, kuhinje in v vsemi pritlikalnimi. Stanovanje se lahko prevzame takoj. — Pojanina daje: K. Belak, Zelena Jama št. 152. 21522

Pisarna s skladiščem

v aredilu Maribora, se odda. Ponudbe na ogledni zavod J. Sušnik, Maribor. 21070

Pisarno

se išče v aredilu mesta, — Ponudbe z navedbo najemnine pod »Pisarna« na upr. »Jutra«. 21456

Majhna delavnica

za čevlarsko ali krojaško obrt, se odda. Naslov pove uprava »Jutra«. 21584

Gostilno

išče v našem mlad zakonski par. Najraje v mestu ali na tedi na delu. Ponudbe pod »Arlinoet 35« na upr. Jutra. 21514

Trgovina

dobro vpeljana in na prometni točki, se zaradi družinskih razmer s vsem inventarjem prav ugodno takoj odda. Dopise pod znakom »Ugodno« na upr. »Jutra«. 21618

Veridicus

Pater kajetan

Roman po usnih, pisanih in tiskanih virih

Redovniški novic je čital počasi in z monotonskim glasom dolgo apostolsko pismo...

Okoli miz so se zbrali za krožniki očetje redovniki in bratje so jim stregli. Na nekoliko vzvišanem prostoru na gorenjem koncu refektorija so sedeli za dolgo mizo opat-provincijal, prior, pp. Joahim, Feliks, Roman in Viktorin.

Okoli manjših miz spredaj na desni in levi so obedovali starejši patri, v ozadju mlajši, prav v ozadju pa novici. Redovniki so jedli molče; vendar so žlice in vilice rožljale, da so čitajočega novica lahko razumeli le oni, ki so mu sedeli najbliže.

Končno je novic prenehal čitati, provincijal in prior pa sta se pomenkovala dalje.

«Da bo izdalo?» je vprašal provincijal. «Bog daj!»

«Preverjen sem. Bil je zelo skesan. Mehak človek je. No, cuiusvis hominis est errare: nullius nisi insipientis in errore perseverare.»¹

«Dà, dà. Errare humanum est.» A z milostjo se doseže največ. Sijajen govornik je. Škoda bi ga bilo... Omnia praeclara rara,» je menil provincijal.

«Gotovo. Homo sum; humani nihil a me alienum puto,» človeka.

Povedal sem mu to... A rekel sem mu tudi: Tute hoc intristi; tibi omne est exedendum,» je dejal prior.

«Koliko dni ima še?»

«Samo še teden. Ni mu hudega: klavir ima in knjižnico.»

Nobenega imena nista imenovala. Spoštljivo so okoli molčali očetje in se delali, kakor bi ničesar ne slišali niti razumeli. A vsi so vlekli na ušesa, zakaj vedeli so, da govorita o p. Kajetanu.

¹ Vsakdo se lahko zmoti; le tepec vztraja v zmoti.

² Zmotiti se je človeško.

³ Vse, kar je sijajnega, je redko.

⁴ Človek sem, zato mislim, da mi ni nič tuje, kar se tiče

⁵ Kar si tu skuhal, moraš vse pojesti.

Vsi pa so se tudi jezili na priorja: tu se dela blagega in tolerantnega, da zopet preslepi dobrodušnega provincijala; v istini pa je prior kakor srp in kopriva ter ne pozna ne razumevanja človeških slabosti, še manje odpustanje.

Pri stranski mizi nasproti vhoda je sedel p. Danijel poleg pp. Alfonza, Ignacija in Cirila. Danijel se je šalil, pripovedoval vesele anekdote z nekega misijona, tovariši pa so se smejali, da jih je dušilo.

Kar je pristopil brat strežnik k p. Danijelu in mu pošepetal, da želi star gospod nujno govoriti z njim.

«Z mano? Pa kaj hoče?» je vprašal pater nervozno. «Recite mu vendar, da sem pri obedu! Naj pride pozneje v mojo cel!»

«Rekel sem mu vse to. A ne dá se odgnati. Grozi, da pride semkaj...» je odgovoril brat.

P. Danijel je pobledele, a z igrano ledenostjo je dejal: «Pa torej grem, da nadležneža z rokavicami vržem ven. In odšel je iz obednice na hodnik. Zagledal je gospoda z dolgo sivo brado. In niti odkril se mu ni starec, nego ga je le osorno vprašal:

«Ali ste vi p. Danijel?»

«Pri obedu smo. Kdor česa želi, naj si izbere primeren čas. Počakajte torej!» se je razrepenčil pater in hotel oditi.

«Še enkrat vprašam: ali ste vi p. Danijel? Odgovorite!» je zasopel gospod in njegov pogled je bil divji, preteč.

«Sem. Pa kaj želite?»

«Lopov!» je zakričal starec in hkratu z vso silo priložil patru zausnico. «Zločinec! Morilec! Podla duša! Propalica!» je kričal in za vsako besedo je padel po patru nov udarec.

Danijel se je že po prvi zausnici opotekel, pri vsakem nadaljnjem udarcu pa se je zasuknil in se branil z obema rokama; a klobute so padale od vseh strani in pater se je vrtel, zaleval, lovil, zdaj je zastokal, zdaj zagrečal, končno je začel klicati z jokajočim glasom:

«Na pomoč! Ubijte me! Na pomoč!»

V refektoriju so slišali že prvo kľofuto. Patri so poslušali... nekaj jih je poskočilo s klopi, drugi so prestrašeni strmeli v vrata... Ko pa je zunaj pekalo vedno huje, so nekateri tekli na hodnik, drugi so se gnetli okoli vhoda.

«Kaj pa je? — Za božjo voljo! Neki blaznik? — Primate ga! — Stojte! Duhovnik je... posvečena oseba! Tak škandal!» je vpilo vse križem.

Tudi p. Benedikt je skočil za tovariši. En sam pogled na hodnik mu je razjasnil ves položaj.

«Golob je! Sodni dan se začne!» si je mislil. In naglo se je

okrenil in pri stranskih durih izginil. Po stopnicah je tekel v svojo cel, pograbil klobuk, tekel zopet navzdol ter planil na vrt. In kolikor moglo urno jo je mahnil po drevoredu in dalje preko polja.

Golob pa je med tem neutrudno mahal in pretepal, in ko so mu omagale roke, je zašel suvati s koleno in brati s stopali. Ves je bil že upehan, pot mu je lil s čela po obrazu, ovrtnik se mu je odpel in mu je stal kakor dva roglička ob licih pokonci, ovrtnica mu je vihrala, klobuk je izgubil, in zmurni lasje, dolga siva brada, pobesneli pogled in režeča usta so nudili gledalcem strašno sliko.

Danijel je vedno hotel uteči, a Golob ga je zmerom znova ujel za kapuco ali za belo vrvice, ga je zavihtel naokoli in mu prisolil nov udarec ali breo. Iz njega pa je bruhalo:

«Ti lump! Ti opica! Svinja! Tolovaj! Zver! Volkodlak! Lopov!»

Patri so skušali tovariša rešiti in ga potegniti medse. A Golob je sunil in lopnil, da so takoj odskočili. Starec so se stiskali k stenam ter so le glasno ječali in vzdihovali, debelušci so se tresli za svoje trebuhe ter so le oddale kričali in psovali, mršavi mlajši so se pač delali kakor bi Goloba naskakovali, a vsi so ovađuhu in ogleduhu Danijelu privoščili. Zmerom so se spretno umikali, obenem pa le navidezno drug drugega vzpodbujali:

«Primi! Drži ga! Stojte! Dovolj! Ne, ne! Oh! Oh!»

Najstrahopetneje se je vedel prior. Dočim je provincijal p. Kalist stoječ na stolu in s prepalim obrazom vsaj preko brbtov patrov vzklikal:

«Sramota! Kje sta pp. Egidij in Vergilij? Pokličite vendar pp. Virgilija in Egidija! Kakšen škandal!» se je prior sesedel na tla in je s šklepetajočimi zobmi ječjal latinske molitve.

Končno sta pritekla odnekod Egidij in Vergilij. Kuto sta imela visoko podpasano, da so se jima videle do kolen gole kosmate noge, okoli života sta imela privezan zakrpan višnjevi predpasnik, rokava sta jim bila zavahana pred komolcem, a roke vse rjave od prsti.

Kakor besna bika sta se z globoko nagnjenima glavama in razprostrtimi rokama zaletela proti Golobu in ga objela. Utrujeni Golob se ju je pač otresal, toda ukrotila sta ga in trdo posadila na klop. Patri so odnesli p. Danijela v obednico, ga močili z vodo in mu vlivali v usta vina.

Tedaj pa se je p. prior že postavil pred Goloba ter kukurikal nanj kakor togoten star petelin brez repa in grebena:

Prvorazredni moderni brzopisalni stroj
Vrhunec
fino mehanike
STOEWER - RECORD
L. BARAGA, LJUBLJANA,
Štefnburgova ul. 6/1.

Zlahtna vina

zbrana, na vagone, eksportira po zmernih cenah
vinarna Ciglar i drug 5103/a

Centralni biro: Zagreb, Samostanska ulica 2.

Kaj kupiš najugodneje?

Svilene flon nogavice 39 Din
Volani jumperji 68 Din
Zimske trikot rokavice 25 Din
Crép de Chine 95 Din in 130 Din
Damsko perilo kos 39 Din, garnitura
84 Din in razno drugo blago po konkurenčnih cenah.

A. Šinkovec nasl. K. SOSS
Mestni trg 10. 1919/a II

Halo, gospodinje! Novo! „KAPOK“ Novo!

Pravkar dospelo iz Pariza za polnjenje prešitih odev in blazin. Prepričajte se, polkusite! Bolje in ceneje kot vata. — Dobi se samo pri trdki E. MALHAPE, Ljubljana, Krekov trg šte. 10. Na debelo! Na drobno!

Zahvala

Mila in Milan Semolič se najiskrenejše zahvaljujeta vsem prijateljem in znancem, ki so nam takšno toliko sočutja in tolažbe ob priliki nepričakovane smrti dragega sinčka

Mišota

Hvala tudi za prekrasno cvetje s katerim ste obnili smrtno posteljo našega ljubljanskega edince.

Zahvala.

Povodom prebriske izgube, ki nas je zadela s smrtjo našega srčnoljubljenega soproga, brata, zeta, svaka in strica, gospoda

ravnatelja Franca Heutmanna

smo prejeli toliko dokazov simpatij in spoštovanja do blagopokojnika in toliko izrazov iskrenega sočuvstvovanja, da skoraj ne najdemo besed, s katerimi bi dovolj izrazili svojo globoko hvaležnost.

Na tem mestu bodi izrečena naša prisrčna zahvala slavnemu upravnemu svetu in centralnemu ravnateljstvu Trboveljske premogokopne družbe, ki sta na tako plemenit način poskrbela za prevoz in sijajni pogreb svojega dolgoletnega zvestega ravnatelja, istočasno pa preč. gospodu župniku trboveljskemu, katerega ljubeznivosti se imamo zahvaliti, da se je blagopokojnikova poslednja pot izvršila izpod krova cerkve onega kraja, s katerim so ga vezale tolike vezi srca. Posebno hvaležni smo za sijajno poslednjo spremstvo, s katerim so počastili vsi krogi prebivalstva našega nepozabnega pokojnika: med njimi zastopniki sl. upravnega sveta in člani centralnega ravnateljstva TPD., predstavniki rudarskega glavarstva in drugih oblasti, ravnatelji vseh rudnikov TPD., rudniško uradništvo, poduradništvo in delavstvo, ki je pokazalo na tako ginljiv način, kako visoko je cenilo svojega ravnatelja; gospodom govornikom, katerih besede so nas tolažile v najbridkejših trenutkih, častni straži gg. poduradnikov, gasilnim društvom Trbovlje I. in II., Zagorje in Hrastnik, rudniški godbi iz Zagorja, darovalcem premnogih vencev in cvetja in končno vsem, ki so spremili našega nepozabnega, predobrega blagopokojnika do groba ali so se ga sicer spomnili, naj bo izrečena naša najprisrčnejša zahvala.

Zagorje-Trbovlje, dne 8. oktobra 1924.

Žaluoča soproga in sorodniki.

5242a

Modistka Z. Gorjanc & Co.

Ljubljana, Sv. Petra 2. 27
poleg hotela Trainik
priporoča svojo veliko
salogo vsakovrstnih
najmodernejših

damskih klobukov.

Sprejema klobučevino (filce) v prekrjevanje ter vsa popravila.

Zaloga
Spaterie-oblik
Postrežba točna.

1802a Cene najnižje.

Pravi angleški KOKS

za industrijo in kovinske obrti
PREMOG IN DRVA
v vsaki množini dobavlja

JOSIP SVETIČ

LJUBLJANA
Resljeva cesta 3.

1919-a

Opozorjamo na

Zakon o oblastni in sreski samoupravi

ki se nanaša pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani

ter velja s poštno vred

Din 6-50.

Toplo
priporočamo knjigi
A. Novačan
Samosilnik
Vec. 40 Din, broš. 40 Din,
pošt. 1-50 Din
L. Lah
Angelin Hidar
Vec. 32 Din, pošt. 1-50 Din
Naročite pri
Tiskovni zadrugi
v Ljubljani

Izdelava zrcal Brušenje stekla Vdelava stekla v kovinasto pločevino Graviranje in matiranje stekla.

V stalni zalogi: Stekla za izložbena okna, za avtomobile in kočije. 1930/a

Tovarna za izdelavo zrcal in brušenje stekla.

Centrala: Beograd. A. Špiljak.

Lastnik: Ivan Vrhovec, Ljubljana, Za Gradom 9.

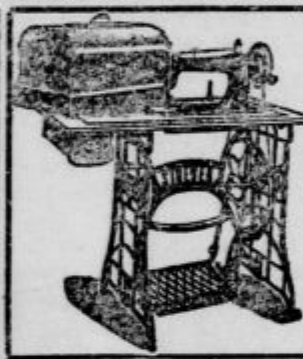

Tehtnice izdeluje in popravlja
solidno in najceneje nova konkurenčna tvrdka

Lovro Rozman

LJUBLJANA, Križevniška ulica 9.

Špecično mostne
tehtnice popravim z
malimi stroški in v
najkrajšem času.

Najpopolnejši
STOEWER
šivalni stroji
za šivilje, krojače in čev-
ljarje ter za vsak dom.
Preden si nabavite stroj,
oglejte si to izrednost
pri trdki 1931-a II
LUD. BARAGA
LJUBLJANA
Štefnburgova ulica 6/1.
Brezplačen pouk.
15 letna garancija.

Dražbeni oklic

Na predlog Jugoslovenskega Sokolskega Saveza se bo vršila

v ponedeljek, dne 13. oktobra 1924

ob 9. uri dopoldne

na licu mesta prostovoljna dražba izletnega prostora Sokolskega Saveza, vlož. št. 258 in 320, kat. obč. Sv. Petra predmestje I. del, vsled sodne dovolitve N. l. 156/24. Dražba se vrši po parcelnih kosih v štirih oddelkih in znaša izključna cena za vsak kos v izmerju 9453 m² 236.325 Din.

Ponudil se bode tudi ves svet za izključno ceno po 25 Din za m² ali za 945.300 Din. — Vadija je položiti 10 odstotkov izključne cene, tedaj za vsak blok po 23.640 Din in za celo zemljišče 94.530 Din v gotovini ali puplarnih vrednotah. Prodajalec ima pravico v osmih dneh od dražbenega roka računeno, najvišjo ponudbo potrditi ali zavrniti. Vknjiženim upnikom so njihove pravice pridržane. Natančnejši dražbeni pogoji pri sodnem komisarju 5075-1

dr. Kuharju

Ljubljana, Kolodvorska ul. 3.